Է· ՏԱՐԻ 2066 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 26 ՏՐԻ՝ 1383–Հ· Տ· 4 ԴԵՏՏԵՄԲԵՐ 1890–Ն Տ· 16 ԴԵՏՏԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ· 3 ԲԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1308 ԵՐԵՔՇԱ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՐԱՒՔ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅերու խորհրդ
ՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱ ՕՐԱԳԻՐ
տուելով կարդաց՝ Նշանատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
فرنقسى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան գրանցեալ գրութիւն	160
» » Կիսամեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Դուրսը » »	200
» » Վ	100
Օտար երկիրներն	56
» » Վ	28
Դուրս պիտուած լրա	Մուրհակ վաղ 6
Խմբագրութեան գր.	տակ կամ գրութիւն եւ լրատիպ

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ԴԻՊԼՈՄԱՏԻԱՅԻ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Պուլկար կառավարութիւնը փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տանի պուլկարական երկրին մէջ երկաթուղեաց շինութիւնը։ Գարնան պիտի սկսի նոր գծին շինութիւնն որ Փիլիպէէ Եամպոլի պիտի երթայ, միանալով Եամպոլուէ Պուրկաս գացող գծին։ Այս 130 քիլոմէթր երկայնութեամբ նոր գիծ գրէթէ զուգահեռական պիտի լինի արեւելեան երկաթուղեաց գծին։ Նոյն ժամանակ պիտի սկսի մեծագոյն գծի մը շինութիւնն, որ Շումլայէ Քիւսթէնտիլ պիտի երթայ, սահմանագլուխ Մակեդոնիոյ, անցնելով Թռնովայէ և Փլեվլայէ, և 450 քիլոմէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ։

—Մահուամբ պատժուած հռչակաւոր Փանիցա հազարապետին կնոջ 100 ֆր· ամսական կապուեցաւ պուլկար սպայից իրենց մէջ կազմած հանգանակութեան մնացուկէն։

ՏՔԹ· ԿՈԽ ԵՒ ԻՐ ԴԵՂ

Տքթ· Փրուսթ Ֆրանսայի հանրային առողջապահութեան խորհրդոյն մատոյց ի Պերլին գտնուող Տքթ· Նէթերի մէկ տեղեկագիրն, յորում կ'ըսէ այս Ֆրանսայի բժիշկ։

«Կրնանք ըսել թէ Տքթ· Քոխի գիւտն ամենամեծ արժէք մ'ունի։ Իւր ախտագուշակ (diagnostique) օգտակարութիւն անժխտելի է, և թերեւս օր մը, շնորհիւ այս դեղին, կարելի պիտի լինի ճանչել բոլորովին նոր սկսած հիւծախտներ, ֆիզիքական նշաններով արտայայտուելէն ամիսներ և տարիներ յառաջ։ Այս պայմանաց մէջ, բուժումն եւս դիւրաւ ձեռք կը բերուի այս դեղով կամ ուրիշ դեղով մը։

«Այս նախնական ախտագուշակ միջոց նոյնչափ մեծ օգտակարութիւն պիտի ունենայ հիւանդին չուրջը գտնուողներուն և ընդհանուր ընկերութեան համար։ Զինուորական Առողջապահ Խորհրդոյն, որ մեծաւ ուշադրութեամբ կը հետեւի Քոխի աշխատութեանց, յատկապէս կը քննէ նոր մեթոտին այս կողմն, և կը յուսայ բանակէն անհետացնել հիւծախտը։

«Հարկ է նաեւ ըսել թէ նոր դեղին գործածումն անպատեհութիւններէ զերծ չէ, զորս պէտք է ազդարարել բժշկին, հիւանդին և իւր պարագայից։ Ընդհանուր հակագործութիւնը ծայրագոյն աստիճանի սաստիկ կրնայ լինել, յորմէ առաժամանակեայ ծանրացում կրնայ պատահիլ արդէն տկարացեալ հիւանդի մը վրայ։ Պէտք է ուրեմն այս դեղով չդարմանել չափազանց յառաջ գացած հիւծախտն։

«Ամեն պարագայի մէջ, ամենամեծ ուշադրութեամբ պէտք է հսկել դեղին կիրառութեան վրայ։ Տքթ· Ֆուլի հետ մեր ալ կարծիքն է թէ այս դեղ հիւանդանոցներու մէջ միայն պէտք է գործածուի, ուր հիւանդաց վրայ ձեռնհաս իշխանութեանց կողմէ մասնէն հսկողութիւն ի գործ կը դրուի, և անմիջական օգնութիւն կրնայ հասնիլ եթէ յանկարծակի ծանրացում մը երեւի։»

* * *

Քրոֆ· Քոխ և իւր փեսան Քրոֆ· Ֆուլ Պերլինէ մեկնեցան 15 աւուր չափ հանգչելու, և որպէս զի մարդ իրենց մօտ չգայ, չիմացուցին թէ ո՛ւր կ'երթան հանգիստ որոնել։ Կ'ըսուի թէ Ռիվիէրա կ'երթան, ուր ի մէջ այլոց պիտի նային եղեր թէ նոր դեղով կարելի՞ է ծառայութիւն մ'ընել Մեքլեմպուրկ-Շվէրինի մեծ-դքսին, որ տակաւին հիւանդ պառկած է ի Քան։

* * *

Պերլինի Բժշկական Շաբաթաթերթը թը կը շարունակէ հրատարակութիւններ ընել կեղծաշկութեան բուժման ճամբուն մէջ Տքթ· Քոխի ըրած գիւտութեանց և փորձարկութեանց վրայ։

* * *

Ի Վիեննա, Քրոֆ· Պիլռոթ դադրեցուց Տքթ· Քոխի պատուաստին գործածումն արտաքին այտուցախտէ (lupus) տառապող հիւանդի մը վրայ, և ոսկրային հիւծախտ ունեցող ուրիշ երկու հիւանդաց վրայ, որոց կեանքը կը վտանգուէր նոր դեղին սաստիկ հակագործութեամբ։

* * *

Տքթ· Քոխ մերժեց Սիրիդեացի դեղագէտ «բժիշկ» Ռիկերի դեղը կեղծաշկութեան (բռաշ դոշ) դէմ։ Պառոն Ֆալքէնհաուզէն որ այս դեղը քննած է հրամանաւ Կայսեր՝ կը յայտարարէ թէ Ռիկերը բուժած է հազարաւոր հիւանդներ կեղծաշկութենէ ի Սիլեզիա, և երբեք հիւանդ մը կորուած չէ։ Այս դեղագէտ դեղ խիստ իւղոտ հեղուկ մ'է՝ կազմեալ վայրի տունկերէ։ Այս հեղուկ բարեգործ արդիւնք ունի նաև քաղցկեղի (cancer) վրայ։

Ի ՁԻՆԱՍՏԱՆ

Սան Ֆրանչիսկոյէ կը հեռագրուի առ Թ·, 10 դեկտ·

Զում-Խինկէ նորագոյն լուրեր կը ծանուցանեն թէ ի Թայ-Զու-Հոյն ծագած չփոթութեանց պատճառն է չինացի Քրիստոնէից ջարդն ի Ճոնկ-Թուլ-Զին, ի ձեռն Լի-Հուլ-Սոս ընկերութեան, սորա պաշտպան աստուածութեան մէկ տօնին առթիւ։ Այս տօն մի քանի օրեր տեւելէն ետեւ, ընկերութիւնն իւր աստուածութեան կը հարցունէ թէ Քրիստոնէից ինչքն և ստացուածքն աւարի տալ բարեպատեհ է թէ ոչ։ Ցիշեալ աստուածութիւնն հաստատական պատասխան կուտայ, և ասոր վրայ աւառարութիւն կը կատարուի՝ շատ մը քրիստոնեայք կը բռնուին, մեծաքանակ ինչք և ստացուածք աւարի կ'առնուին։ Նոյն չինական մարմին մի քանի օր ետքն ուրիշ յարձակում մը կ'ընէ, և 20է աւելի քրիստոնեայներ զոհ կ'երթան։ Փողոցներու մէջ 19 դիակներ կը հաստատուին, և ուրիշ մի քանի դիակներ կտոր կտոր չարդուելով գետը կը նետուին։ Միսիոնարաց բնակավայրն և ուրիշ չէնքեր կրակի կը տրուին, եւ մարմինք բոցերու կը մատնուին, հետեւեալ օրն ընկերութիւնն ուրիշ քաղաք մը կ'այցէ, ուր չուկայ մը կայ, նոր ջարդ մ'ի գործ դնելու համար, բայց քրիստոնեայք կը փախչին, և մին եւեթ կը սպաննուի։

Այս քրիստոնեայք, աւելորդ է ըսել, չինացի են իրենք եւս։

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻ

Ինչպէս երեկի արտաքին լրոց բաժնին մէջ ծանուցած էինք, Սերպիոյ Ազգային Ժողովն հրապարակային նստի մը հռչակեց Նաթալի թագուհւոյն բողոքախառն յիշատակագրոյն վրայ իւր որդւոյն, որով ինքզինք անձեռնհաս կը վճռէ աղքատական գործերուն գործերուն խառնուելու, և միայն փափաք կը յայտնէ որ թնամակայութիւն և կառավարութիւն հաստատուն ապահովութեամբ պահպանեն արքայական տան արժանապատուութիւն և պատանի թագաւորին ծնողաց միջեւ գժտութեանց ազետալի հետեւանքը խափանեն։

ԻՌԼԱՆՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Անցեալ չորեքշաբթի, Տըպլին հասնելուն, Պ· Փառնէլ Մէ-ցե-լի-ան անուն լրագրոյն գրասենեկը գնաց, և իբրև գլխաւոր անդամ վարչական խորհրդոյ և մեծագոյն բաժնետերաց մին, պաշտօնական ըրաւ զՊ· Պոտքին, խմբագրապետի փոխանորդն, որ խմբագրապետ Պ· Ուիլիըմ Օ'Պրիէնի հրամանաւ, թերթին վերջին թիւերուն մէջ թշնամական յօդուածներ գրած էր Պ· Փառնէլի դէմ։ Անկեալ կուսակցապետը միանգամայն գրաւել և այրել տուաւ նոյն օրն հրատարակուած թիւն, որ պիտի ցրուուէր։ Պ· Պոտքին գրասենեկէն դուրս ելնել չուզելով, Պ· Փառնէլ կանչել տուաւ քաղաքային պաշտօնական մը և Պ· Քլանսի երեսփոխանն, և ասոնք երկու ոստիկաններու օժանդակութեամբ դուրս հանեցին խմբագրապետի փոխանորդն, և լրագրոյն պաշտօնէութիւնն ուրիշ անձեր եւս։ Պ· Պոտքին և իրենք երկուքը բռնի զօրութեամբ առջեւ միայն տեղի տուին։ Պ· Փառնէլ թերթին խմբագրապետ կարգուեցաւ Պ· Լիմի, Փառնէլեան երեսփոխան։

* * *

Երեկոյին Պ· Փառնէլ մեծ դիմնի մը ներկայ գտնուելով, զոր իւր կուսակից անձինք կազմեր էին, բանախօսութիւն մ'ըրաւ, սա գաղափարն յայտնելով թէ իրեն դէմ յարուցեալ յուզումը կը բխի կեղծաւորներէ, ողջմտութեան պակասութենէ և բացարձակ տգիտութենէ։ Պ· Փառնէլ պնդեց թէ 16 տարիէ հետէ բռնած քաղաքական ուղղութեան մէջ պիտի յարատեւէ ամեն հաստատամտութեամբ։ Ժամանակ պիտի գայ — ե՛րբ պիտի գայ, զայս ասաւ — յորժամ Օ'Նէլի գործոն նը կատմամբ իւր պաշտպանութիւնը պիտի ներկայացնէ հասարակութեան, և յաղթական պիտի ելնէ այս խնդրոյ մէջէն։ Իւր հակառակորդներն ամբաստանեց իբրեւ կեղծ ազգասէրներ։

* * *

Պ· Փառնէլ ըսաւ ամերիկեան թղթակցի մը թէ ինք երբեք յայտարարած չէ թէ անմեղ է Օ'Նէլի գործին մէջ, և ընդհակառակն յայտարարած է թէ ամենապատուոյ դատարանին առջեւ ինքզինք չպիտի պաշտպանէ։

Դիտել կը տրուի որ եթէ այս մեղապարտ գործին մէջ ինքզինք արդարացնելիք բաներ ունի, զարմանալի է որ Պ· Փառնէլ չի յայտներ զանոնք։ Մինչև ե՞րբ պիտի սպասէ։ Ո՞ւ ապաքէն արդի տագնապն արդէն վերջին աստիճանի ազետալի է Իռլանտայի դատին։ Պ· Կլատսթոն և ընդհանրապէս Անգլիացիք եթէ չեն ուզեր այսուհետեւ գործ ունենալ Պ· Փառնէլի հետ՝ պատճառն այն չէ միայն որ անհաւատարիմ յարաբերութենէն պատճառաւ դատապարտութիւն մը կրած է, այլ նաեւ վասն զի ---- է, և այս եռքի ոճիր առաջնանէն յառեգոյն է· զի կարելի չէ ստահօս մարդու մը խօսքին վստահելով կարգադրութիւն մ'ընել ո՛ և է հանրային խնդրոց վրայ, և առջի օրէն ի վեր Պահպանողականք և ընդ որս Թ-յմչ կ'ըսեն թէ Պ· Փառնէլի խօսքին չի վստահուիր, մինչ իռլանտական ինքնօրինութեան ծրագրոյն մէջ չատ բան կայ որ միայն Պ· Փառնէլի խօսքին վստահելով կը կարգադրուի։ Պ· Փառնէլ ասուտ խօսած էր ի սլգբան Օ'Նէլի դատին՝ ինքզինք անմեղ հռչակելով այն ծանուցեալ անկանոն յարաբերութեանց մէջ, մինչ այսօր ինքն եւս կը խոստովանի թէ անմեղ չէ եղած այս ամօթալի գործին մէջ։

Ֆրանսական լրագիրք որք կը հեգնեն Անգլիացիները՝ կնոջ մը պատճառաւ քաղաքագէտի մը հրապարակային կեանքը փճացնելնուն համար, չեն դիտեր ինդրյն այս կարեւորագոյն կէտն։ Ո՛չ այնքան սեռական անկանոն յարաբերութիւնը որչափ ստախօսութիւնն է որ մարդ մը անարժան կը կացուցանէ ազգի մը ճակատագիրը վարելու, և Անգլիացիք մասնաւոր եւ պատուաւոր զգուշութեամբ մը կը պնդեն ո՛չ միայն բարոյ մաքրութեան այլ և ճշմարտախօսութեան կարեւորութեան վրայ։ Դէմ այսպէս կը հրաչակեն հրապարակաւ։

* * *

Պ· Փառնէլ կը շրջի Իռլանտայի զանազան կողմերը։ Տըպլինի մէջ իւր կուսակիցք ջերմագին ընդունելութիւն մ'ըրին իրեն։ Անտի գնաց Քիլքէննի։ Հոն եւս նմանօրինակ ցոյցեր։

Հակառակ կուսակցութիւնն, այն է՝ բուն իռլանտական կուսակցութիւնը, պարապ չի կենար։ Մեծաւ եռանդեամբ կը կազմաւորէ ինքզինք։ Միայն թէ այն ոյժը զոր իրենց ազգութեան հակառակորդներուն դէմ պիտի գործածէին՝ իրարու դէմ կը գործածեն այժմ։

Հակափառնէլեանք մեծ լրագիր մը պիտի հրատարակեն ի մօտոյ Ցըպլինի մէջ։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԼԻՎԼԷՐՈԹՈՎ ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՊԵՏԻՆ Ի ՓՈՐԻԶ

Երէկ ծանուցինք ֆրանսացի խմբագիր Պ· Ժօրժ Լա Պրիւյէռի յայտարարութիւնը թէ ինք փախցուցած է զՊատկեսօքի՝ ծայրայեղ Ռուսն, որ սպանած էր Զարին թիկնապահ և նախկին գազանի ոստիկանութեան հրամատար Սէլիվէրսթով մեծահարուստ զօրապետը, ժամանակէ մ'ի վեր ի Փարիզ հաստատեալ։

Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այս խմբագրին յայտարարութիւնը սաստիկ սրտայուզութիւն պատճառած է Փարիզի մէջ։ Այն միջոցին ուր Ֆրանսացիք հետաքրքրուած են ռուս Տքրութեան համակրանքը շահելու, տարօրինակ չէ՞ միթէ որ գտնուի ֆրանսացի խմբագիր մը որ Զարին համակրանքը վայելող զօրապետի մը սպանչին փախուստը գժուարացնէ։ Պ· Լա Պրիւյէռ, սակայն, յայտարարած է թէ իւր նպատակն էր քաղաքական յանցաւոր մը փախցնել և իբրեւ լրարեր, իբրեւ նորօրինակ լուրեր հրատարակող խմբագիր, փայլուն գործով մը իւր անունն հռչակել։

Ի ՄՈՆԹԷ ՔԱՐԼՈ

Անգլիացի երիտասարդ մը դեկտ· 8ին Մոնթէ Քարլոյի խաղարանին մէջ իւր բոլոր դրամը կորուսանելով, իւր պանդոկի սենեկին մէջ ինքնասպանութիւն փորձեց բէվոլվերի հարուած մ'ուղղելով իւր գլխուն, բայց չյաջողեցաւ, որովհետեւ գնտակն այտը ծակելով բերանին վերի ոսկերաց բախեցաւ մնաց։ Անհելի կերպիւ տանջուեցաւ, բայց չմեռաւ։ Մոնթէ Քարլոյի Զբօսարանին մարդիկ իրենց մէջ հանգանակութիւն մ'ընելով, երկաթուղւոյ տոմսակ մը գնեցին և Փարիզ վերադարձուցին այս դժբախտ խաղամոլը։

«ՀՆԴԻԿՆԵՐՆ» Ի ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՈՒ

Կարծեցեալ «Մեսիայի» յուզումը կը շարունակի Միացեալ Նահանգաց վայրենիներուն մէջ, որք «հնդիկ» կը կոչուին։ Ըստ նորագոյն լրոց, Միսիսան եկեր է, իբր 35 տարեկան հնդիկ մ'է, Զաք Ուիլսըն անուն, որ ի Նեվատա կ'ապրի։ Ուիլսըն ենթակայ է քնէչրջութեան տագնապներու, որք 12-14 ժամ կը տեւեն, և որոց միջոցին՝ իւր խօսքով՝ երկինք կ'երթայ եղեր, ուր իրեն կ'ըսուի թէ Ամերիկայի հնդիկներն ամբողջ աշխարհի պիտի տիրեն։ Մեսիան խորհուրդ կուտայ իւր մարդոց՝ չդպչիլ ոպիտակամորթներուն, որովհետեւ սպիտակ ծածկոյթը կամ մորթը զոր սպիտակամորթք տարածած են լուսնի առջեւ՝ չուտով պիտի էյնայ, և յայնժամ լուսինն, որ կրակէ բաղկացեալ է, պիտի այրէ սպիտակամորթները»։ Մեսիան, իւր մարգարէութեան նայելով, նախ պիտի երեւի ի Կրանթ լեռ Նեվատայի։ Այս լեռ նուիրական է հնդկաց համար։ Հնդիկները կը պատրաստուին այդ դէպքին։ Ուստի, ո՛չ միայն Սիու ցեղն, այլ և ուրիշ հնդիկ եւ վայրենի ցեղեր իրենց պատերազմական պարերը կը շարունակեն, և սահմանաց վրայ ամեն կերպ չարութիւններ ի գործ կը դնեն, հռչակելով թէ մերձ է ընդհանուր ցեղին փրկութեան ժամը։ Նիւ Եորքի կառավարութիւնը չյաջողեցաւ բռնել Սիուներուն ցեղապետն, որ այս չարժման գլխաւոր թելադրիչն է, և մեծագոյն հնդիկ հանգանակորդ արեւելեան սպիտակամորթի ցեղին։

Ամերիկեան զօրաց միջոցաւ ձերբակալուած հնդիկներուն մէջ կայ վալութիւն, կամ «նեկ կինն», Իքփոկալի կինն, որ կ'ըսէ թէ «նոր Մեսիային կոյս-մայրն եմ»։ Ամերիկեան բացառիկ դատարանի մը առջեւ ի դատ ենթարկուելով, այս կին բնաւ չյուզուեցաւ, և սա յայտարարութիւնն ըրաւ։

«Ես եմ մայրն Մեսիայի, որ այս պահուս երկրիս վրայ կը գտնուի, եւ կը պատրաստուի նորոգել երկրին երեսը։ Երկիրը բացարձակ կը պատկանի Մեսիային ընտրած ժողովրդեան, եւ այս ցամաք պիտի երկարաձգուի դէպ արեւմուտք՝ տարածուելով ջրոյ ընդարձակութեան վրայ, ուր մարը կը մնայ արեւը։ Ցամաքիս արեւմտեան մասը պիտի լքուի։ Իսկ յարեւմուտս պիտի մերկանին թափառիլ հին ժամանակաց կենդանիք, և սպիտակամորթները ցրուուելով, պիտի սկսին յարութիւն առնուլ այն բազմաթիւ հնդիկներ որք տարիներէ ի վեր կը ննջեն։ Ցայնժամ ամեն հնդիկներ պիտի կրնան ազատ շրջիլ և որսալ իրենց ուզած կենդանիներն, և չպիտի գտնուի մէկն որ հերքէ իրենց իրաւունքն և ըսէ իրենց։ «Այս բանն ըրէք, այդ բանը մի՛ ընէք, ապա թէ ոչ՝ բանտը կը դնեմ զձեզ»։ Այլ եւս հնդիկներու վերապահեալ հողեր չպիտի գտնուին, ուստից դուրս չկարենան ելնել, ո՛չ ալ Մեծ-Հօր (Միացեալ Նահանգաց Նախագահին) կողմէ պատուիրակներ, որք հնդիկներուն հրամայեն հոս և հոն երթալ, կամ չերթալ։»

Բայց Մեսիայի կարծեցեալ մայրը չպատասխանեց այն հարցման թէ իւր որդին ո՛ւր պահուած է։ Ուստի, բանտարկեցաւ մինչեւ որ կատարելագոյն խոստովանութիւն ընէ։

* * *

Նիւ-Եորքէ նորագոյն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Միացեալ-Նահանգաց զօրքերուն և այս գրգռեալ հնդիկներու միջեւ կռիւ տեղի ունեցած է մերձ ի Փայնրիճ։ Հնդիկներն յաղթուած են, իրենց պետերէն մին գերի բռնուած է, և երկուստեք մեռեալներ կան։

---

99 (–

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԳՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Աւելի լաւ, պարոն Սալօմոն։

—Այն ատեն, ապահով եղէք, պարոն մարգիզ, ո և է սեղանաւոր մը կրնայ ձեզ փոխ տալ, առանց իր ստակը վտանգելու, հարիւր հազար ֆրանքի չափ գումար մը։

—Հաւատացէք որ վախցայ· կարծեցի որ ձեր մերժումով իմ սնանկութիւնս իմացնել կ'ուզէիք։

—Արդարև սնանկացած էք, պարոն կոմս, կատարելապէս սնանկացած, եթէ կոմս, կատարելապէս սնանկացած, եթէ ստիպուիք ծախել ձեր կալուածները կամ եթէ արդարութիւնը վճռէէ զանոնք։

Երիտասարդը սարսուռ մը զգաց։

—Բայց դեռ այդ տեղուանքը չէք հասած, աւելցուց հրէայն։

Հակառակ իր կամաց, հակառակ Օռօռի, Առաիէն օրիորդ Լաթռատին օթիլը միտքը բերաւ։

—Պարոն Սալօմոն, ըսաւ, սուտ չէի խօսեր քիչ մը առաջ ձեզ ըսելով թէ վերջին փոխառութիւնս էր այս։ Իմ կացութիւնս պիտի բարւոքի, որովհետեւ քիչ ատենէն պիտի ամուսնանամ։

—Կը շնորհաւորեմ, պարոն մարգիզ, այո, այո, ամուսնացէք։

—Պիտի տա՞ք երեսուն հազար ֆրանքը որուն անհրաժեշտ պէտք մը ունիմ։

—Պատիւ ունեցայ արդէն ձեզ ըսելու թէ այլ եւս ստակ փոխ չեմ տար մարդու։ Կը տեսնեմ որ բացատրութեան մը կը սպասէք· շատ ատենէ ի վեր կ'աշխատիմ ես, ծեր եմ, յոգնած ու մաշած, զգացի որ հանգստեան ժամանակն եկած էր ինձ համար, եւ գործերէն բոլորովին քաշուեցայ։

—Կարելի՞ բան է։

—Այնչափ ճշմարիտ է այս ըսած խօսքս, պարոն մարգիզ, որ ինձ պարտք չունիք այլ եւս։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, հարցուց Առաիէն տժգունելով։

—Պարոն մարգիզ, գիտէք թէ ինչ կ'ընէ վաճառական մը երբ գործէ քաշուի, յաջորդ մը կը գտնէ որուն կը յանձնէ իր վաճառքներն ու յաճախորդները։ Եկ, պարոն մարգիզ, ձեր Սալօմոնն ալ այսպէս ըրաւ։

—Ձեր պարտապահանջի իրաւունքն ուրիշի՞ն ծախեցիք։

—Այո, պարոն մարգիզ, ուզելով հանգչիլ, այլ եւս զբաղում մը չունենալ, ուրիշ կերպ չէի կրնար վարուիլ։

—Բայց սնանկացած եմ, կորսուա՞ծ եմ ուրեմն, գոչեց երիտասարդը սարսափահար։

—Ինչո՞ւ համար։

—Որովհետեւ նոր պարտապահանջս վճարում պիտի ուզէ։

—Պարոն մարգիզ կարծեմ իրաւունք ունիմ ձեզ ըսելու թէ վախնալու բան մը չունիք։ Ես գիտեմ թէ ձեզ անհանգիստ ընող պիտի չըլլայ, եւ թէ ձեր նոր պարտապահանջը ձեզ այնչափ պիտի սպասէ որչափ ես պիտի սպասէի։ Արդէն, ի՞նչ փոյթ եթէ վեց ամիսէն կամ տարիէ մը ձեր պարտքերուն վճարումը պահանջէ, այն ատեն դուք ամուսնացած պիտի լլլաք, եւ ձեր կնոջ դրամօժիտը. հարկաւ մեծկակ դրամօժիտ մը, տէր պիտի ընէ ձեզ ձեր ինչքերուն որք գրաւման ենթարկուելէ պիտի ազատին։

—Ի՞նչ է պարտապահանջիս անունը։

—Զարմանալի պիտի թուի ձեզ, պարոն մարգիզ, եթէ ըսեմ թէ չեմ գիտեր անունը։

—Զէ՞ք գիտեր։

—Ոչ։ Զափազանց խոհեմ յանձնառուի մը ձեռքով գործը կատարուեցաւ։

—Արդարեւ զարմանալի է ասիկա, բայց պէտք է որ ճանչնամ օր մը այդ խորհրդաւոր անձը։ Առ այժմ, երեսուն հազար կամ առ նուազն քսան հազար ֆրանք պէտք է որ գտնեմ մինչեւ այս գիշեր։

—Խաղի՞ պարտք է, հարցուց Սալօմոն։

—Այո։ Հիմայ հասկցաք, այնպէս չէ՞։

Հրէայն գլխու շարժումով մը պատասխանեց։

—Տեսնենք, պարոն Սալօմոն, յարեց Առաիէն, չէ՞ք կրնար տեղ մը ցոյց տալ ուրկից կարենամ այս գումարը փոխ առնել։

Սալօմոն վայրկեան մը խորհեցաւ։

—Կրնաք դիմել, պատասխանեց, իմ հին բարեկամներէս միոյն, վաղեմի սեղանաւորի մը, որ դեռ փոխառութիւններ կ'ընէ ասոր անոր։

—Ձեր բարեկամին անունն ի՞նչ է։

Հրէայն գրիչն առաւ և արագօրէն երկու տող բան գրեց թղթի կտորի մը վրայ զոր յետոյ Առաիէնին երկնցուց։ Երիտասարդը բարձր ձայնով կարդաց։

Բիէռ Ռուսօ, 53, Ռօչէ փողոց

—Այո, Բիէռ Ռուսօ, ըսաւ Սալօմոն։ և կը յուսամ որ պիտի հաւանի ձեզ նեղութենէ ազատելու։

—Զիս չճանչնար, պարոն Սալօմոն, բայց քանի որ ձեր բարեկամն է, չէ՞ք կրնար պզտիկ նամակ մը տալ ինձ։

—Ահաւասիկ, պարոն մարգիզ, ըսաւ Սալօմոն, այցաքարտ մը երկնցնելով Առաիէնին, ասիկա բաւական է։

Մարգիզն ոտքի ելաւ։ Սալօմոն մինչեւ իր բնակարանին դուռն ընկերացաւ անոր, իր խորին մեծարանքները կրկնելով։

Պոնդ-Անֆան փողոցին ծայրը կառքերու կայարան մը կայ։ Առաիէն քուրէ մը մտաւ կառապանին պատուիրելով որ Ռօչէ փողոց թիւ 53 տունը տանի զինքը։ Մինչդեռ կառքը Պանքային շուրջը կը դառնար Վիվիէն փողոցը մտնելու եւ պուլվառներէն անցնելու համար, մարգիզն ինքնիրեն կ'ըսէր։

—Տը Սանզաք իրաւունք ունի, ինչպէս և ծեր Սալօմոնը· այո, եթէ քիչ ատենէն քարտուղարի պաշտօն մը փնտռելու ստիպուիլ չեմ ուզեր, պէտք է որ ամուսնանամ։ Դատապարտուած եմ մարգիզի տիտղոսը ծախելու հիւանի մը աղջկան որ կ'ուզէ զայն գնել։

Ինքնիրեն այսպէս խօսած ատենը, բան մը կը սարսռար իր հոգւոյն խորը։ Օռօռի յիշատակն էր։

Քուրէն կանգ առաւ։ Առաիէն կառքէն վար իջաւ և ձուլուածոյ դրան մը առջեւ գտնուեցաւ որուն վերի մասը վանդակաւոր էր։ Այս դուռէն կը մտնէր պզտիկ բակ մը, գէշ սալայատակուած, ուր խոտը ուզածին պէս բուսած էր, եւ զոր մարգիզը կրնար դրէն տեսնել վիշապաւիւծի մը սրունգներուն մէջէն որ իր երախին մէջ առատութեան եղջիւր մը բռնած էր։

Զանգակն հնչեցուցի Ծանր դուռն խկկոյն բացուեցաւ։

—Պ· Բիէռ Ռուսօ հո՞ս կը բնակի, հարցուց դռնապանի մը որ իր խուցին դռնէն գլուխը դուրս կը հանէր։

—Պ· Բիէռ Ռուսօ առաջին յարկը կը բնակի, պատասխանեց մարդը· մեծ սանդուղէն վեր ելէք։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Առաիէն։

Շէնքը որ երկու յարկ ունէր, ձախ կողմը կը գտնուէր, բակին վրայ կը նայէր իր ճակատը ուր առաջին յարկը վեց պատուհան ունէր և անոնց վերեւ չորս լուսամուտ որք անբնակ մանսարտները կը լուսաւորէին, և իր առջեւը կը կանգնէր նոր շինուած մեծ տան մը սանդուղքին վեց քարէ աստիճաններէն վեր ելլելու, յետոյ ներսի սանդուղքէն, եւ առաջին յարկը գտնուող միակ դրան քով կախուած զանգակին շուանը քաշեց։

Վայրկեան մը չանցած դուռը բացուեցաւ և Առաիէն գտնուեցաւ ծերմակ փողկապով մարդու մը դիմաց, որուն զէմքն ամբողջովին ածիլուած էր և որ յիսուն տարեկան մը ըլլալ կը թուէր։ Անկարելի էր սխալիլ, սպասաւոր մըն էր այդ մարդը։

—Պ· Բիէռ Ռուսօ կրնա՞յ մարդ ընդունիլ, հարցուց մարգիզը։

—Ի՞նչ է պարոնին անունը։

—Ըսէք Պ· Բիէռ Ռուսօին թէ Վէռվէնի մարգիզը կ'ուզէ զինքը տեսնել և թէ Պ· Սալօմօնին կողմէն եկած է։

Սպասաւորն յուզման շարժումմը ըրաւ որ կը ցուցնէր թէ այդ երիտասարդին կը սպասէին արդէն։

—Հաճեցէք հետեւիլ ինձ, պարոն մարգիզ, ըսաւ։

Մտցուց զայն գէշ լուսաւորուած եւ մէկ փոքր նստարանով միայն կահաւորեալ տեսակ մը նախասենեկի մէջ։

—Պարոն մարգիզը կը հաճի՞ վայրկեան մը սպասել, ըսաւ ծառան։

Ցետոյ դուռ մը բացաւ, զոր գոցեց նորէն։ մեծ սենեակէ մը, յետոյ պզտիկ սենեակէ մը անցաւ, տիրոջը դահլիճը մտաւ դրան երեք հարուած զարնելէ վերջը։

Բիէռ Ռուսօ կամ մանաւանդ Լաֆէռի կոմը գլուխը վեր վերցուց։ Նայուածքովը հարցուց սպասաւորին թէ ի՞նչ կ'ուզէր։

(շար.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, իւր հետն ունենալով Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին, երէկ Քոստիկանութեան Դուռը գնաց և այցելութիւն տուաւ Նախարար Նազըմ պէյի և կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Ն. Վսեմութեան հետ։

Ն. Ամենապատուութիւն նոյնպէս այցելութիւն տուաւ Քաղաքապետ Բրլման պէյի։

Ս. Պատրիարք հօր այդ երկու պաշտօնատուները գնացած ինչպէս նաեւ մեկնած պահուն ոստիկանք, ոստիկան-զինուորք և թաղապետութեան պաշտօնեայք բարեւի կեցած էին։

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պարիարք Հայրը երէկ Պատրիարքարան գնաց եւ իւր պաշտօնի գլուխն անցաւ։ Ն. Ամենապատուութիւն բացաւ գաւառներէ ու այլ և այլ կողմերէ եկած գրութիւններն, որք ցարդ մնացած էին Պատրիարքարանի մէջ, և կարդալով զանս՝ հարկ եղած տնօրինութիւններն ընաւ և յղեց պատկանեալ ժողովներուն։

Խաչիկ էֆէնտի Խաբամաճեան, և Միհրան, Օնիկ ու Պօղոս էֆէնտիք Խաբամաճեան, և Տատեան, Փափազեան, Զըրաճեան, Մուրատեան, Գոլոլեան, Մէլիքեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնաղէտ մահ

ՄԵՆԻ · ԳԷՈՐԳ ԷՖԷՆՏԻ ԽԱԲԱՄԱՃԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան իր մահկանացուն կնքեց այս առաւօտ ժամ 3ին, ի հասակի 85 ամաց, ի Գալաթիա, իր բնակարանին մէջ, ի սուգ անմխիթար համակելով իր եղբայրը, զաւակունքը և համայն գերդաստանն ու պարագայքը։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը առաւօտ ժամ 5ին ի Ս. Թադաւոր եկեղեցւոջ Գալաթիոյ ուր ժամ կին պատարագ պիտի մատուցանէ Գեր. Մելքիսեդեկ եպիսկոպոս Մուրատեան ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն։

Գալաթիա
4/16 դեկտեմբեր 1890։

ՄԵԼԲՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

——

Բ Ա. Ռ Ա. Ր Մ. Ն

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

——

Հրատարակեցաւ 48րդ թերթն որ կը հանի pentédécagone բառը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՈՒՄՆԵՐ

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան դատական ճիւղին տնօրէնի օգնականներէն Վասա էֆէնտիի։

Մանիլ Միւթէմտիզի աստիճան՝ Հայֆա գաւառակին գայմագամ Ահմէտ Շիւքրի էֆէնտիի։

——

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ զինուորական վարժարանի անասնաբուժական դասախօսութեանց տնօրէն գնդապետ Տանիշ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան պատուակալ փաստաբան Գոլոլեան Աւետիս էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Նքոտրայի կրօնական պաշտօնեայներէն Ֆէթթահ էֆէնտիի։

——

Ի ԿԱՅՍ · ՊԱԼԱՏ

Բարձր · Մեծ-Եպարքոսն և Դատական Նախարար Վսեմ · Բիկա փաշա երէկ կայս · պալատ գնացին և Վեհ · Սուլթանի հրամաններն ստանալով իրենց պաշտօնատեղիները դարձան։

ԿՐԼՏԱԿԱՆ ՇՐԱԴՐԱՄ

Վեհ · Սուլթանը Կրէտական ոսկի շքադրամը շնորհած է մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի։

——

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՍՊԱՅՔ

Այն օսմանեան սպայք, որք երեք տարի առաջ Գերմանիա զրկուած էին իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար, Նախընթաց ի բիկուն մայրաքաղաքս վերադարձած ըլլալով, երէկ կայս · պալատ գնացին և Վեհ · Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցան։ Ն · Վեհափառութիւն հրամայեց պատուանշաններ տալ այդ սպայից։

Սպայք յետոյ Սպարապետի Գուռը գնացին և ներկայացան Սպարապետ Բարձր · Ալի Սայիպ փաշայի։ Այս սպայք ուսուցչի պաշտօնը պիտի վարեն։

——

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Ի Պերլին հրատարակեալ Բ-ԷՐԼԻՆԷՐ պաշտօնական թերթը, կ'ըսէ թուէէ, վերջերս ուշագրաւ յօդուած մը հրատարակած է Փոքր Ասիոյ դաւառաց վիճակին նկատմամբ։ Գերմանական թերթը, հերքելով Եւրոպայի մէջ եղած այն հրատարակութիւնները թէ հայ հպատակները կը հարստահարուին, գովեստիւք կը յայտարարէ Վեհ · Սուլթանին հպատակասիրութիւնն և իւր բոլոր հպատակաց համար ունեցած գութը։

· ·

Տպագրական Տեսչութիւնն այս աւուր թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Բաղէշէն, Կարինէն, Տըրապիզոնէն, Էնկիւրիէն և Քարբերդէն նոյեմբեր 28, 29, 30 և դեկտեմբեր 1 թուականաւ եկած հեռագրերու համաձայն՝ այդ նահանգաց մէջ, շնորհիւ Վեհ · Սուլթանին, որ և է դէպք չէ պատահած։

——

ՇՐԼՕՅԷՐ ԴԵՐ-ԾՈՎԱԿԱԼԸ

Կայս · Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, որ գերմանացի Շրէօտէր դեր-ծովակալին հիւրասէր կարգուած է, երէկ առաւօտ Ֆ-ալ մարտանաւը գնաց և այցելութիւն տուաւ դեր-ծովակալին։ Քիչ յետոյ մարտանաւն ժամանեց նաեւ գերմանական դեսպանը։ Մէկ քանի վայրկեանի տեսակցութենէ մը յետոյ դեր-ծովակալն ու Ահմէտ Ալի փաշա Շէրէֆ շոգեմեկոյկով Պէյլէրպէյի պալատն այցելեցին և անկից գերմանական դեսպանատան թարգմանը ամբարանոցը երթալով միջոցէի ճաշն հոն ըրին։ Շրէօտէր դեր-ծովակալն ու իրեն հիւրասէրը շոգեմակոյկով մինչեւ Գալաթան գնացին և անկից Ֆոլմա-Պաղչէ վերադարձան, ուրկից դեր-ծովակալն ի Բերա Լիւքէնպուրկի օթէլը գնաց, ուր կը բնակի։

——

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Եպարքոսական վերջին թէզքէրէին ի պատասխան Ցունաց Պատրիարքարանի խառն ժողովն կողմէ պատրաստեալ թադրիրը շաբաթ օրը Պատրիարքարանի գործակատար Սթամբրաքի էֆէնտիի ձեռամբ Դատական և Կրօնական գործոց Վսեմ · Նախարարին յանձնուեցաւ։

Նախարարաց Խորհուրդն իւր կիրակի աւուր նստին մէջ խորհրդակցելով այդ թադրիրին վրայ, մազպաթա մը պատրաստեց որ կայս · պալատ մատուցուած է։

——

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Ռումէլի լրագիրը ծանուցած էր, և ուրիշներ ալ արտատպած էին, թէ Ռումանիոյ կրօնական և կրթական գործոց Նախարար Պ · Մայօրէսքօ արտօնութիւն պիտի խնդրէ Բ · Դուռնէն, ռումանական եպիսկոպոսութիւն մը հաստատել ի Մակեդոնիա։ Լուրն, իր այս ձեւին մէջ, սխալ է։ Իրաւ է թէ, կըսէ Մէնէսթրէ, Մակեդոնիոյ ռումէլն ժողովուրդք՝ Ցունաց պատրիարքարանի և Բ · Դրան միջեւ կեցած խնդրոյն առթիւ՝ օսմ · կայս · կառավարութեան դիմած են, խնդրելով որ իրենց եկեղեցիները բացուին և արտրողութիւնք ռումաներէն լեզուաւ կատարուին, որ իրենց ընտանեաց հասկցած միակ լեզուն է։ Սակայն ուրիշ ո՛ր և է միջամտութիւն չէ եղած, ըստ որում ռումանական կառավարութիւնը բաւական խոհեմութիւն ունի չի խառնուելու համար գործի մը որ Բ · Դրան ձեռնհասութեան կը պատկանի։

——

ԵՒԴՈԿԻՈՅ ՀԱՅՔ

Եւդոկիոյ հայք, ի պատասխանի կայս · պալատն առաջին քարտուղարի այն հեռագրոյն, որով Վեհ · Սուլթանի բարձր գոհունակութիւնը հաղորդած էր Սեբաստիոյ հայոց, իրենք ևս հեռագիր մը ուղղած են ի կայս · պալատ շնորհակալութիւն ու երախտագիտութիւն յայտնելով և բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց ու բարօրութեան Վեհ · Սուլթանին։

Այս հեռագիրն, որ մատուցուած է Ն · Վեհափառութեան, ստորագրած են Կիւլպէնկեան, Կարապետեան, Թորոս, Գալբաքճեան Յովհաննես, Գրիգոր Թիմուրճեան, Մանուէլ Միխայէլեան, Յովհաննէս Սիրիմեան, Յովհաննէս Արասեան։ Խաչիկ Թորգոմեան, Պօղոս Հատրեան, Մուրատ Թէրզասուեան, Գրիգոր Ֆէրհատեան, Յակոբ, Գրիգոր Նուրէնեան, Գրիգոր Չէքպէչեան, Յովակիմ Քիւրէչեան, Արթին Օղլեան, Կարապետ Ֆէրհատեան և Ճամկէղեան։

——

Պ · ԿՌԱՆԷ

Կ · Պոլսոյ քարտուղարանց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ · Կռանէ արտօնութիւն խնդրեր է կայս · կառավարութենէն նաւահանգիստ մը շինելի Տէմէ-Աղաճ։

——

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Ռուսական դեսպանատան թարգման Պ · Մաքսիմոֆ շաբաթ օրը Մալիյէի պաշտօնատունը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ելմտական նախարար Վսեմ · Ցակոբ փաշայի հետ։

—Շուէտական դեսպան Պ · Սթէմ պօօք որ շաբաթ օրը իւր պաշտօնական առաջին այցելութիւնը տուած էր բոլոր նախարարաց, կիրակի օրն ևս Ցակոբ փաշայի տունն երթալով ի Բերա, այցելութիւն տուաւ Ն · Վսեմութեան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՔՕՆԿՈ

Այն տեսակցութեան միջոցին, զոր գերմանական, անգլիական և պելճիական դեսպանք շաբաթ օրն ունեցան Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշայի հետ, Ն · Վսեմութեան հաղորդեցին Հոլանտայի առաջարկութիւնները ի մասին Քոնկոյի պետութեան ներածման տրոց։ Վերոյիշեալ դեսպանք իրենց կառավարութենէն հրահանգ ստացած էին Թուրքիոյ որոշումն իմանալ ի մասին Հոլանտայի առաջարկութեանց։ Վսեմ · Սայիտ փաշա պատասխաններ է թէ օսմ · կայս · կառավարութիւնը Տէրութեանց մեծամասնութեան համակարծիք է այս խնդրոյն մէջ։

——

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ պարսկական դեսպանատան մէջ ի Պոլիս։ Հացկերոյթը սկսաւ ժամ 3½ին և աւարտեցաւ 5½ին։

Սեղանին ներկայ գտնուեցան Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա, արաբողապետ Միւնիր փաշա, անգլիական դեսպանն ու կինը, գերմանական դեսպանը, կինն ու աղջիկները, սպանիական դեսպանն, Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշայի որդին՝ Շէրիֆ պէյ, Պ · Բայլարտ, կինն ու աղջիկը, Սըր Էտկար Վինսընդ ու կինը, Ազարեան էֆէնտի, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը, Կարնոյ պարսկական հիւպատոսն և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք։

——

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵՒ ՊՈԼՍՈՅ ԱՇՏԱՐԱԿՆԵՐԸ

Աշխատ · լրագրոյ տէր և տնօրէն Պ · Հանլի կայս · կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է՝ Ղալաթիոյ և Պոլսոյ երկու աշտարակներուն մէջ վերելակներու հաստատման համար նախնական քննութիւններ կատարել։ Պ · Հանլի ամերիկեան Էլէվէյթոր Քոմփընի ընկերութեան ներկայացուցիչն է ի Կ · Պոլիս։

——

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, դեկտեմբեր 1ին Հոմսի մէջ հնամախտի դէպք չէ պատահած։ Նոյն օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ 28 հոգի հնամախտ բռնուելով, ասոնցմէ 4 առաջուան բռնուածներէն 12 մահեր պատահած են։ Նոյն միջոցին Ատանայի մէջ 3 հոգի հնամախտ բռնուելով, առաջուան բռնուածներէն 3 հոգի մեռած են։ Շերբակայից մէջ որ և է դէպք չէ պատահած, նոյնպէս Հալէպի մէջ։

Նոյեմբեր 29ին Ուրֆայի մէջ 10 և հետեւեալ օրն ալ 23 մահեր պատահած են, Նոյեմբեր 24էն մինչեւ 30՝ Բազարճիք գաւառակին մէջ՝ 23 մահեր պատահած են։ Նոյեմբեր 28էն մինչեւ դեկտեմբեր 1, Քիլիսի մէջ առաջուան բռնուածներէն հինգ հոգի մեռած են։

——

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՇՈՔԵՆԱՒՔ

Խարբէի Մախսուսէի շոգենաւք ցարդ որ և է տուրք չէին վճարէր Զմիւռնիոյ քարափանց համար, սակայն ընկերութիւնն այժմ սկսած է այդ տուրքը պահանջել։

Արդ, Մովային նախարարութեան և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին, որպէս զի այդ շոգենաւք ըստ առաջնոյն զերծ մնան քարափի տուրքէն։

——

ՐԻՖԱԹ ՊԷՅԻ ԴԱՏԸ

Կը յիշուի թէ անցեալ մայիս ամսոյն մէջ մէկ քանի անձինք Ռիֆաթ պէյ անուն երիտասարդի մը պատիւը բռնաբարելու պահուն, խղդած էին զնա։

Արդ, Եղեռնադատ ատեանն երէկ սկսաւ տեսնել այդ դատը։ Ամբաստանեալց նստարանին վրայ կը գտնուէին Սատրտտին, Թէսպիհճի Մուեին և նաւային հրաբրապետ Սիւլէյման էֆէնտի ու իրենց փաստաբանք։ Նախ կարդացուեցաւ Ամբաստանիչ ատենի ընդարձակ տեղեկագիրն, որ իբրեւ օճրագործ կ'ամբաստանէր Սատրտտինը, Թէսպիհճի Մույինն ու նաւային հրաբրապետ Սիւլէյման էֆէնտին։ Ցաւարտ ընթերցման նախագահն սկսաւ հարցաքննել ամբաստանեալներն։ Օրը տարաժամած ըլլալով դատին շարունակութիւնն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

——

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մայրաքաղաքիս ֆրանսական գաղթականութեան երեւելիք կիւրակի օրը դեսպանատան մէջ ի ժողով գումարուեցան ընտրելու իրենց երկրորդ երեսփոխանն 1891 տարւոյն համար, որովհետեւ երկրորդ երեսփոխան Պ · Էմիլ Տըվօ առաջնոյն յաջորդած էր, սորա պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալով։ Ներկայացեալ ընտրելիներէն Պ · Ժիռօ ըստացաւ 24 քուէ և Պ · Ռընէ Պոտուի 23, սակայն բացարձակ մեծամասնութիւն (29 քուէ) չ'գոյանալուն, վերջնական ընտրութիւնը թողուեցաւ յառաջիկայ կիւրակէին։

——

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՔ

Կուրճի ընկերութեան Զէֆնէ-չոգենաւն, որ քանի մը օր առաջ Սեւ ծովու մէջ խրելով, վնասուած էր, Պոլսոյ նաւահանգիստը բերուելով արքունի նաւարանը քաշուած է նորոգուելու համար։

—Անգլ · Անէ չոգենաւն Վառնայի մօտ մնացած է, և վերջին աւուրց հիւսիսային հոսերուն պատճառաւ աւելի վտանգաւոր կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Այդ նաւուն տէրը մայրաքաղաքս եկած է, արկածի վայրն երթալու համար։

—Բէրշօ անուն առագաստանաւն, որ Եէնի-գաբուի բացերը խարսխած էր, նախընթաց գիշեր խարսխին խզուելովն Գումգաբուի ժայռերուն զարնուեցաւ։ Ածուխ բեռցած ուրիշ առագաստանաւ մը ևս ընկղմած է Եէնի-գաբուի առջեւ։ Նաւաստիք ազատած են։

—Վերջին աւուրց փոթորկալից օդերուն պատճառաւ երեք նաւակներ ընկղմած են Հայտար-փաշայի ու Գալաթաչի բացերը։

——

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ

Գաղթականաց վարչութեան կողմէ հրատարակեալ վիճակագրէ մը կ'երեւի թէ 1890 մարտի սկիզբէն մինչեւ Նոյեմբերի վերջը գաղթականաց 3971 ընտանիք եկած են ի Կ · Պոլիս, ընդ ամենը 26 434 հոգի։ Ասոնք եկած են Ռումանիայէն, Պուլկարիայէն և Կովկասէն։ Այս ընտանեաց 3663ը զանազան գաւառներ զրկուած են, իսկ 311ը վերջնապէս հաստատուած են ի Կ · Պոլիս։

Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ արմտեաց մաքսատան նախորդ թարգման Սթամաթ Զաֆիրի՝ որ այժմ փախած է, օտար երկիրներէ մաքսատուն եկած արմտեաց վաճառացոյցերու մէջ խարդախութիւններ ըրած և այսպէս տէրութեան հասութից վնասած ըլլալով, Պետական Խորհրդոյ դատական ճիւղին կողմէ ի բացակայութեան դատապարտուած է հինգ տարուան բերդարգելութեան, ցկեանս ասպիճանէ ու պաշտօնէ զրկուելու և կրսուած 59.571 ղրուշ 8 փարայի գումարին կրկինը վճարելու։

—Երէկ Թնդանօթարանի պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ փորձելու և քննելու համար այն նորահնար տակառներն, որք Աւստրիոյ մէջ շինուած են վառօդը խոնաւութենէ պահպանելու համար։ Ցանձնաժողովն իւր քննութիւններն աւարտելով տեղեկագիր մը պատրաստեց Վեհ · Սուլթանին մատուցուելու համար։

—Ռստիկանութիւնը գտած եւ ձերբակալած է անցեալները Սուլթան-Սէլիմի Իմարէթին մէջ սպաննեալ Նէգիր էֆ · ի սպանիչներն որք Թապահանէի Մէյրէքսէէն երկու հոգի են՝ Մահմուտ և Հասան անուն։ Ասոնց մեղսակիցները կը փնտրուին այժմ։

—Խասգիւղի մէջ երկամեայ հրեայ մանկան մը դիակը գտնուած է, որ քանի մը օրէ ի վեր ծով նետուած էր։

—Քիւչիւք Այա-Սոֆիայի բնակիչներէն Ուզուն Սատրգ շաբաթ օրը դաշոյնի եօթ հարուածներով զարկաւ սպաննեց նոյն թաղի բնակիչներէն Բիզա անուն անձը։ Ոճրագործը ձերբակալուած է։

—Այտրնի մէջ ձերբակալուած են չորս չարագործներ, որք թուրք կին մը խեղդելով, անոր տունը կողոպտած էին։

—Հեռագրական և թղթատարական վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտիի որդին, Բիֆաթ պէյ, ընդհ · դատախազ ի Հալէպ, մեռեր է այդ քաղաքի մէջ։

—Բժշկական վարժարանի այն չորս ուսանողք, որք Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ · Քառնօի կողմէ յայտնուած փափաքի մը համաձայն, Փարիզ պիտի երթային իրենց ուսումը կատարելագործելու համար, երէկ իրիկուն Փարիզ ուղեւորեցան արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

—Մայրաքաղաքիս գնտաիֆէֆիներն իրենց մէջ մասնաւոր սակագին մը որոշած են և եթէ իրենց արհեստակիցներէն մին հակառակը գործէ տուգանք կառնուն ենդեր։ Այս արհեստաւորք որոշեր են Գոռոնէֆի մէկ օրան երեք զրուշէն և Եռաֆէտի մէկ օրան հարիւր փարայէն վար չծախել։ Թուրք լրագիրք այս առթիւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն։

—Եէնիգուէյի ծովեզերքէն մարդու դիակ մը գտնուած է, որուն ո՛վ ըլլալը տակաւին յայտնի չէ։

Օսմ · Թատերական խումբի տնօրէն Պ · Մնակեան կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ իւր շնորհակալիքը յայտնել առ Տքթ · Նէմբիի որ ճարտար կերպով և ձրիաբար դարմանած էր յիշեալ խմբին յուշարար Պ · Արտաշէսն որ կոկորդի հիւանդութեամբ կը տառապէր։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր
ՄԻՌԷՅԼ (MIREILLE)

Տպագրական սխալմամբ մը երեկուան «Արեւելքի» թերթին Դ · օրէնքն հինգերորդ եղած է եւ այս վերջինը չորրորդ։

Տօրթ · Նէմբիի, մասնագէտ կոկորդի, խաչափողի, ականջի և քթի հիւանդութեանց։

Հիւանդներ կ'ընդունի ամեն օր երեւ · ժամ 10էն 1, ի Բերա, Կլավանի փողոց, թիւ 7։

ԱԶԴ

ՕՍՄ · ԾԽԱԽՈՏԻ ԲԷԺԻԻ

Օսմ · ծխախտի Բէժիի բաժնետէրք հրաւիրեալ են սովորական ընդհանուր ժողովոյ նստին որ պիտի գումարի 1890 դեկտեմբերի 15 27ին, միջօրէէն յետոյ ժամ մէկ ու կէսին (Ը · Ե ·) վարչութեան կեդրոնատեղին ի Կ · Պոլիս, Դալաթիա, Թիճարէթի խան, լսելու համար վարչական խորհրդոյ տեղեկագրին ընթերցումը, և

1 · Վաւերացնելու համար, եթէ հարկ կայ, 1890 մարտ 12ին (28 փեբր ·) փակուած հաշիւներն ու հաշուեկշիռը։

2 · Այդ տարեշրջանի շահաբաժինը որոշելու համար։

3 · Վարչական խորհրդոյ երկու անդամոց ընտրութիւն կատարելու համար, ըստ 4, 5 և 6րդ հատուածոց 17 յօդուածի կանոնագրոյն։

Սովորական ընդհանուր ժողովոյն ներկայ գտնուելու իրաւունք ունին առ նըւազն երեսուն բաժնեթուղթ ունեցող անձինք որք մինչեւ դեկտ · 5|17 չորեքշաբթի օրն իրենց բաժնեթուղթերն յանձնած ըլլան, ի Կ · Պոլիս՝ ընկերութեան կեդրոնատեղին, ի Պէրլին՝ Պ · Պլայխրօէտրի դրամատան, ի Լոնտոն՝ Օսմ · կայս · Պանքայի գործակալութեան Թրօկմրսըն փողոց, թ · 26 ի Բարիզ նոյն Պանքայի գործակալութեան Մէյէրպէր փողոց, թ · 7, և ի Վիէննա՝ Քրէտի Անշթալտին։

Իւրաքանչիւր բաժնետիրոջ ընդունագիր մը պիտի յանձնուի, որ մտից տոմսի պիտի ծառայէ ընդհանուր ժողովոյն ներկայ գտնուելու համար։

Որոշմունք կը տրուին ներկայ անդամոց ձայնից մեծամասնութեամբ։ Իւրաքանչիւր անդամ նոյնքան ձայն ունի որքան անգամ որ երեսուն բաժնեթուղթ ունի, սակայն ոչ ոք կրնայ երեք ձայնէն աւելի ունենալ իւր անուան կամ քսան ձայնէ աւելի՝ իւր կամ զինքը փոխանորդողին անուան։ 2—2

ԱԶԴ

ՕՍՄ · ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Մինչեւ ցարդ հինգ առ 100 զեղջ մը-գործարանի սպառեալ իրեղինաց համար, եւ երկու առ 100 զեղջ մը մթերանոցի սպառեալ իրեղինաց համար, ընդամենը 7 առ 100 զեղջ մը կը շնորհուէր Կ · Պոլսոյ, Իզմիրի և Սելանիկի վաճառականաց, ամեն այն ալքօլներու համար որք կանոնական տրոց վճարուելէն ետքը, իրենց վաճառատունը կը փոխադրուէին։ Փորձը ցոյց տուած ըլլալով որ վերոյիշեալ սպառեալ իրեղինաց ծախքը 100ին 3՝ չանցնիր, որոշուեցաւ որ յետ այսօրիկ 3 առ 100 զեղջ մը միայն ըլլուի վերոյիշեալ վաճառականաց կողմէ ներածեալ ալքօլներուն։

Հետեւաբար Օսմ · Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը ծանուցանէ որոց որ անկէ, թէ այս տնօրինութիւն պիտի գործադրուի ներկայ ծանուցման հրատարակման թուականէն մէկ ամիս ետքը։

Ընդհ · Տնօրէն-Բէյ-ն

Կ · Պոլիս 27 Նոյեմ · 9 դեկտ · 1890
3—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Այս գիշերուան փոթորկին պատճառաւ, քաղաքական հեռագիր չունինք (արդէն Սուրհանդակ այ չկայ։)

ԴՐԱՄԱՊԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՖՈՒՐԱՍ

Ղալաթիա 4 Դեկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՒԹ

3 ամիս Լոնդրայի վրայ	110
3 » Բարիզի »	22 90

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց · (Մինչ · Ռ · Ցերբ)	20	3
Առաւօտուն բացուեցաւ	20	4
Նոր տոմս »	20	7 1/16
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	79	5
» » ժամ 5ին	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

Փոխառութիւն A · Սերի	—	—
» B · »	—	—
» C · »	20	4

ՊԱՆԿԵՏՍՄՈՒԹ

Ռուսերէն ծխեր (մարտ)	4	39
Գրքոյկ էֆեներայ	9	20
Գրանց աղ Գոնս	6	26
Ռուս · Գանձ եվրոպայ	4	30
Թրամուէյ	534	
Բաւական եւ բաւական	77	1/8
Բաժնեթուղթ Լավրիօսի	145	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	160	
20 ֆրանկոց	87	23
Անգլիական ոսկի	110	18
Մարք (գերմանական ոսկի)	107	20
Իմբերիալ	0	30
Գրիվնա	61	12
Բուպլի Թղթագրամ	7	92
Մէջ · արծաթ · (տարբ)	107	32
Վ եղեռնց	102	30
Հինգնոց	102	10
Մէճիտիէ	99	30
Թասիտիէ	—	
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	8—9	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՒՐՍԱ

Բարիզ, 15 Դեկտեմբեր, ժամ 4 վայր — երկրդ

Երանական Ռենթ 3 %	96	
» » 4 1/2 %	104	30
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ ·	18	52 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	76	87 1/2
» Բէյրութ բաժնեթուղթ	335	
Պանք Օթոման	611	25
Նրէտի Լիոնէ	810	
Ռուսական Ռենթի 5 %	94	05
Էգիպտական 5 %	—	—
Կրէտիթ Ֆոնսիէ (1890)	408	75
Դիպլոմատիկ միացեալ	487	10
Ջանք աղ Բարի	[illegible]	
Օսմ · մաքս · արժէթուղթ	3,781,300	
Պուէնոսի Այրէսի	[illegible]	
Պանիսական արտաքին	75 1/2	
Ռիո Թինթո	—	—
Մէճիտիէ	—	—
Զէք Լոնդրայի վրայ	25	23

Լոնդրա, 15 Դեկտ · ժամ 6 վայր — երեկ

Անգլ · քոնսոլիտ	96	06
Օսմ · » Սերի Դ ·	18	25
» » » Ա ·	42	
» » » Բ ·	23	3/4
» » » Գ ·	18	1/4
Խոխա-ութիւն 1877	101	1/2
Պանք Օթոման	14	37
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	96	
» առաջն · (բրիմիյէ) 1890	102	1/4
Ռիո Թինթո	25	1/2
Գօմանիէ (փոխառ · Բոլշոյ)	101	
Էգիպտական 5 %	92	3/4
Մոնոբոլ »	74	1/2
Լուսական 1889	—	
Փոխառակութիւն Բարիզի վրայ	25	522

Վիէննա, 15 Դեկտ · ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35	90
» Բէյրէի բաժնեթուղթ	144	
Փոխառակութիւն Լոնդրայի վրայ	115	25
» Փարիզի »	45	45

Պերլին, 15 Դեկտ · ժամ — վայր —

Փոխառակութիւն Լոնդրայի վրայ	20	115
» Փարիզի »	80	05
Բուպլի Թղթագրամ	—	
Օսմանեան երկաթուղի	77	40
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ ·	—	—

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 15 Դեկտ · ժ · — վ · — երեկ

Ֆրանսական Ռենթի 3 %	95	98 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ Դ ·	չկայ	
Օսմանեան երկաթուղի	—	—
Օսմ · Բէյրէ	—	—

ԴԸԶԸԼ ՎԱՍԻԼԻԹՆԱՄԷ

Հռչակաւոր Քուվիէ որ Մոնգէլէնի խիստ հնաբերբերաշարժ վէպն 842 մեծագիր երեսներէ բաղկացեալ · ստուար հատոր մ'ըլլալով կը վաճառուի բոլոր հայ գրավաճառաց և ջրավաճառ սուրճի գրասենեակաց ի Ցոկոր աղաներու խանուն։ Իսկ կիրակուան տեղին է պահեցէք աքսու Թ · 4 աւտրիական փոստի վրան Զ · Թորոսեան գրատունը, ուր կը գտնուի գրպանի և պատի ամէն տեսակ օրացոյցներ և կը գտնուի նամակի գարծածուած փուլեր։

3—6

ԳԵՐԱՌԱԳԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅԻՈՆ · ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ, Նոյեմ · 22

Հռչակաւոր աւազակ Օսման՝ որ չուրջ երեք տարիներէ հետէ թէ՛ տեղական եւ թէ՛ չէրկայ կառավարութեանց ուշը գրաւած էր, զարնուեցաւ, իւր վեց ընկերներէն չորսը մեռած են և երկուքը անվնաս պրծած, իսկ ինք ծանր վիրաւորեալ յանձնուած է Գոնեայի կուսակալութեան։

—Թաղ · Խորհուրդը կը պնդէ իւր հրաժարման վրայ · վերջերս տեղւոյս կառավարիչ Ճէմիլ պէյի առաջարկութեամբ Խառն Ժողով գումարեցաւ յընտրութիւն Թաղ Խորհրդոյ, բայց ըստ տրամադրութեան սահմանադրական օրինաց ընտրութեան համար Առաջնորդի ներկայութիւնն անհրաժեշտ լինելով և այս ալ ազգայնոց կամաց հակառակ գալով՝ անկարելի համարուեցաւ ընտրութիւն կատարել։

—Օգերը նպաստաւոր են վարուցանի համար և իրրեւ արդիւնք սորա ափիոնի և արմտեաց գիներն միշտ անկում կը կրեն որով և ոչ նուազ կը վնասուին վաճառականաց բազումք։

—Ագշէհրէն մեզ կը գրեն թէ՝ քաղքին չուկան հրոյ ճարակ եղած է · անվնաս մնացած են միայն քանի մը խանութներ և քարուկիր մեծ չէնք մը՝ ուր կը բովանդակին տեղւոյն վաճառականաց մթերանոցք։

—Կը գրեն նաեւ թէ՝ հասոյթը ազգային հաստատութեանց յատկացեալ բաղնեաց շինութիւնն, որում կ'աշխատէին Ագշէհրի ազգայինք երեք տարիէ ի վեր յարատեւ եւ անդուլ, մատ է ի կատար ածման, մինչդեռ մերինը կը մնայ և պիտի մնայ դեռ ի մեծ ամօթ և ի պարսաւ քաղքիս հայ հ

ժըշկի օրինակելի տիպարն։ Ո՛չ նուազ գովելի ծառայութիւն կը մատուցանեն նաեւ Տոքթ. Ի. Հէքիմեան, Տոքթ. Ե. Նազարեան, եւ այլք ոմանք, որք արժանի են հանրային շնորհակալեաց։ Սոյն երեք բժիշկներու խորհրդակցութեամբ «Առողջապահական հրահանգ» մը պատրաստուելով կարդացուեցաւ Ս. եկեղեցւոյ մէջ իւրաքանչիւր ժողովրդեան, որպէս զի քիչ շատ անհրաժեշտ զգուշութիւններն ի գործ դրուին։ Քաղաքիս բոլոր ջրհորներն իրերահաղորդ լինելով, հնտախտի ծաւալման նպաստած կը թուին, ուստի առաջին պատուէրն է՝ եռացեալ ջուր միայն գործածել։

Ողբալի ճշմարտութիւն մ'է սակայն, որ այս միջոցներն խիստ անբաւական են քաղաքի մը համար որ կը պարունակէ 45 հազարի մօտ բնակիչ եւ նոյն թուով ալ գիւղաբնակ շրջակայ ժողովուրդ։ Շօշափելի ընդհանուր տգիտութեան հետ կը միանան նիւթական ողորմելի կացութիւն և բոլոր առողջական պայմանաց բացարձակ չգոյութիւն։

Անկարելի է գրիչով նկարագրել արգահատելի տեսարանն մեր չքաւոր բնակարանաց։ Ցցիկի մը մէջ պատսպարուիլ 5-10 զաւակներով, չունենալ ուտեստ եւ զգեստ, չունենալ բժիշկ եւ դարման, եւ դիմադրել հնտախտի ահռելի միկրոբներուն։ . . . Ուրչո՞վ պիտի ճարակի եւ ե՞րբ պիտի վերջանայ այս կոտորած, Աստուած միայն գիտէ։ մարդասիրական սուրբ պարտ մ'է սակայն անմիջական և ազդեցիկ դարմաններ հասցնել աղքատ և թշուառ ընտանիքներուն։ Քաղաքիս հարուստներէն ոմանք փութային ոչ վարակեալ գիւղեր ապաստանիլ, մնացեալ բարեկեցիկ դասն ալ փոքր ի չատէ կը պատսպարուի, իսկ ո՞վ պիտի հոգայ մարդկային դժբաղդութեան բաժինը կրող զրկեալներն, որք,—տխո՛ւր ճշմարտութիւն,—ստուար մեծամասնութիւնը կը կազմեն։

Եթէ այս է պատկերն Այնթապ քաղաքին, պէտք է հաւատալ որ տասնապատիկ աւելի ազէխարշ է վարակեալ միւս քաղաքաց և գիւղօրէից վիճակն։ Մարաշ, մեզմէ 18 ժամ հեռի ի հիւսիս, կեդրոն Մէ-Ռէ-ոբ-Ռէ-ն եւ առաւել բազմամարդ շրջակայից՝ աղտեղութեան եւ անհոգութեան զոհ կերթայ։ Օրական մինչև 60 հոգիի հասած է հոն մեռելոց թիւն։ Նոյն զարհուրելի վիճակին ենթարկուած է Բիւլիս, մեզմէ 12 ժամ ի հարաւ։ Իսկ հեռաւոր և անծանօթ գիւղերու մէջ, մարմնացեալ թշուառութեան սերունդ հազարաւոր ժողովրդոց վրայ ոչինչ գիտենք. տարակոյս չկայ սակայն թէ հնտախտն իր աւերիչ դերն սկսած է անոնց մէջ եւս։ Եւ եթէ, Տէր մի՛ արասցէ, յառաջնայ Ամանորի հիւսիսային շղթայէն անդին՝ յառաջիկայ գարնան մէջ տեսնել ունինք մահացու արշաւանք մը աւելի կատաղի։

Գրիչս այլ եւս չը շարժիր առ այժմ։ Թախանձագին կը հայցեմ ուշադրութիւն ձեռնհաս իշխանութեան, որպէս զի անմիջապէս կատարուին հարկ եղած հզօրագոյն դարմաններն։ Երանի՛ թէ, յաջորդ թղթակցութեամբ մխիթարական լուրեր հաղորդելու բաղդն ունենայի։

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ

ՈՒՍԹԸՐ, 25 Նոյեմ. 1890

Թուականէս երեք չորս տարի առաջ Պո-ՏՈՆ Հէբ-լը կոչուած առաջնակարգ լրագիրէն թարգմանելով այս սիւնակներու մէջ՝ ըսած էինք թէ Մուտի անուն աւետարանիչ մը արեւմտեան Նահանգներէ մին գնացած և տեսած էր որ ժողովական ազանդաւորք ժողովարան մը շինելու համար դրամ հաւաքելու մտօք ծանուցում ըրած էին թէ ամեն անոնք որ քսան և հինգ սենթ (իբր վեց դահեկան) վճարեն կրնան աղջիկ մը համբուրել։ Աւետարանիչը տեսնելով այդ ծանուցում բողոքոյ ձայն բարձրացուցած էր ալն., մեր սոյն թարգմանութիւն անգղիերէնի թարգմանուելով քաղաքիս մէջ երիտասարդի մը տրուած էր որպէս զի մեզ կանչելով խրատէ որ յետս կոչում ընենք և կամ ըսենք թէ սուտ է այդ պատմութիւն զոր Պոսթոն Հերալտի հեռագրուած էր։ Սոյն երիտասարդն՝ չեմք գիտեր որով իշխանութեամբ կոչած էր մեզ և մեք ներկայացանք իրեն երբ՝ նախ յոյժ քաղաքավարական ոճով խնդրեց մեզ նէ որ յետս կոչում ընենք։ Իսկ երբ մեք մերժեցինք իւր անտեղի խնդիր՝ պարոնն սպառնալիքներ ընել սկսաւ, որոց առջեւ ես մեք անտարբեր մնացինք պնդելով թէ մեր գրածն հեղինակութիւն չէր այլ պարզ թարգմանութիւն մը, ուստի և նորա հետեւութեան պատասխանատու չէինք մեք։ Մեր սոյն արդարացի առարկութենէն զոհ չ'մնալով պարոն նախանձախնդիրը կ'երեւնայ թէ կ'որոշէ վրէժ լուծել մեզնէ։ և իրօք տարի մը վերջ վատահամբաւ հայու մը և տգէտ երեցի մը ընկերութեամբ քաղաքիս հասարակաց դպրոցներու տեսչին կ'երթան և մեզ դէմ դանգատ կ'ընեն յայտնելով որ մեզ նման անձ մը հասարակաց դպրոցներու մէջ հայոց դասախօսելու արժանի չէ։ Տեսուչն ոչ թէ միայն կաբեւորութիւն չի տար այդ անտեղի խնդրոյն այլ եւ ցերեկեայ դպրոց մ'ալ կը բանայ հայոց և մեզ կը յանձնէ նորա կառավարութիւնն տարեկան չինգ հարիւր տոլար թոշակաւ, որով թէ երեկոյեան և թէ ցերեկեայ դպրոցաց մէջ դասախօսութիւն կը լինէր հայոց չորս տարիէ ի վեր։

Այս տարի հասարակաց դպրոցներու տեսչին և ճեմարանի մը տեսչին մէջտեղ դժուութիւն մը ծագած ըլլալով՝ քաղաքիս ժողովրդեան մէկ մասը տեսչին դէմ էլան և ինչպէս ամեն նշան ցոյց կուտայ՝ պաշտօնական պիտի ընեն զինքը երբ տարեշրջանը աւարտի։ Այս խառնաշփոթութենէն օգուտ քաղելով մեր քննադատ պարոնն այս անգամ երեք ժողովական երէցներու ընկերակցութեամբ բողոք կը բառնայ մեզ դէմ ոչ թէ տեսչին այլ ուսումնական խորհրդոյ անդամներէ ոմանց։ և այնչափ գաղտնիգողն որ՝ դպրոցներու բացման օրը միայն տեղեկացանք թէ մեր անունը ջնջուած էր դասատուներու ցանկէն։ Հետեւապէս ժամանակ չ'ունեցանք այդ երիտասարդի և իւր արբանեակ երէցներու խարդաւանանքներն հրապարակ հանել։ և ահա այս կերպով ոչ թէ միայն մեք նիւթականապէս մնասուեցանք այլ եւ հայք որք կ'օգտէին հայ դասատուի մը դասախօսութիւններէն՝ բոլորովին զրկուեցան այդ շընորհէն։ Քաղաքիս մէջ հայոց համար դպրոց մը բացած է՝ երբեմն կ Պոլսոյ մէջ միսիոնարութիւն ընող Հիւքօք անուն անձ մը որուն հայկաբանութիւնն թարգմանելու համար հայ թարգմանիչ մը բռնած են և ուր դաս առնել կ'երթան ութը տասնի չափ բողոքական հայք։ մինչդեռ հասարակաց դպրոցն յաճախող հայոց թիւն էր 50-75 երեկոյեան և 25-30 ցերեկեայ դպրոցի մէջ։

* *

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԻ ՆՈՐ ՀՐԱՇԱԼԻՔՆ ԵՒ ԱՆՁՆՈՒԼՐ ՔՈՌՔ ՄԸ

Միչիկան Նահանգին Տէթրոյտ կոչուած քաղաքն անցեալ շաբթու Մ-ՌԼԷ- Օրէ-է անուն տասը տարեկան աղջկան մը գլխուն մազերը վերամբարձ գործիքէ մը բռնուելով ամբողջովին, գլխուն մորթը միասին կը հանուի, գլուխն առանց մազի և առանց մորթի թողլով որուն տեսքը զզուելի լինելէ զատ աղջկան կենաց բոլոր օրերուն մէջ գլխուն ոսկորը վերբերով լեցուած, հետեւապէս անկարելի պիտի լինէր երջանիկ օր մը անցուցնել։

Տեղւոյն բժիշկները յետ երկար խորհրդակցութեանց կ'որոշեն աղջկան գլխուն մերկ մասը՝ դժբաղդ աղջկան քրոջ, Է-ՄՄ- Օրէ-է մարմնոյն մէկ մասովն պատուաստել զոր ինքը (Է-ՄՄան) այնչափ յօժարութեամբ յանձն կ'առներ, իւր քրոջ գլուխը ցաւերէ փրկելու մտօք։

Պատուաստելու փորձը անցեալ հինգշաբթի օր կատարուած է մեծ յաջողութեամբ և հետեւեալ կերպով։ Է-ՄՄա Օրսէքի աջ կողէն ութ մատնաչափ երկայն և հինգ ու կէս մատնաչափ լայնութիւն ունեցող կտոր մը կը կտրեն մինչեւ աղջկան կուրծքին ներքև, առանց զան կտրել հանելու։ Իմա կը բերեն Մաթիլտան և կը պառկեցնեն սեղանի մը վրայ, ներա քով կը պառկեցնեն նաև Է-ՄՄան, միոյն գլուխը միւսին կուրծքին քով։ յետոյ Է-ՄՄայինն մարմնոյն այն կտորը որ պատրաստուած էր, կը դնեն Մաթիլտին գլխուն վերայ եւ կը կարեն։ Նոյն ատեն երկու քոյրերը պինդ կերպով իրար կը կապեն որպէս զի շարժելով չի բաժնուին իրարմէ և քաշեն հանեն մորթը աղջկան գլուխէն, և այս կերպով Է-ՄՄայի մորթին կտորը կ'սկսի պատուաստուիլ Մաթիլտի գլխուն որ թերևս առանց մազի պիտի մնայ, այլ անտարակոյս ազատ պիտի ըլլայ այլ և այլ անպատեհութիւններէ։ Սոյն գործողութիւն որ ամեն նշաններն ունի կ'ըսեն յաջողութեան՝ երբ կատարելապէս պակուի յաջողութեամբ, յայնժամ Է-ՄՄայի ձախ կողմէն դարձեալ նոյն չափ մորթ պիտի հանեն և իւր քրոջ գլխուն մնացեալ մասն ևս պիտի պատուաստեն։

Ասի մեք կը կոչենք գիտութեան մի հրաշալիքն։ այլ ի՞նչ ըսելու է այդ անձնուէր քրոջ Է-ՄՄայի մասին։ չենք գիտեր։ ոչ բառ, ոչ խօսք և ոչ իսկ բանաստեղծութիւնք կարող են ըստ արժանւոյն գովաբանել մատաղ աղջիկ մը (14 տարեկան) որ իւր դժբաղդ քոյրն փոքր ինչ միխիթարելով երջանիկ տեսնելու նպատակաւ կը զոհէ իւր անձը, իւր կեանքը և իւր իսկ երջանկութիւնը։ որովհետև մինչդեռ Մաթիլտի գլուխն վերքերով չի լեցուելու մըտօք իւր քրոջ մորթը կը պատուաստեն գլխուն, Է-ՄՄայի աջ և ահեակ կողերը կ'ենթարկուին մի եւ նոյն վտանգի ինչ որ պիտի բառնայ սոյն գործողութիւն, որ ըսել է միոյն կեանքը փրկելու համար անհրաժեշտ համարուած է միւսի կեանքը վտանգել զոր, ինչպէս ըսինք, այդ երկրպագելի աղջիկ յօժարակամ յանձն կառնէ։ Լրագիրք իրաւամբ կ'ըսեն թէ Է-ՄՄայի անձնուիրական համակերպութիւնն, չուքի մէջ կը թողու Աբրահամի զոհին հնազանդութիւնը մինչդեռ այդ չատուածուհին դեռ պառկած կը մնայ իւր քրոջ ուղղանին վրայ, փափաքելով միքրոջ ուղղանին վրայ, փափաքելով միքրոջ ուղղանին վրայ։

Պատուաստելու փորձը անցեալ հինգշաբթի օր կատարուած է մեծ յաջողութեամբ և հետեւեալ կերպով։ Է-ՄՄա Օրսէքի աջ կողէն ութ մատնաչափ երկայն և հինգ ու կէս մատնաչափ լայնութիւն ունեցող կտոր մը կը կտրեն մինչեւ աղջկան կուրծքին ներքև, առանց զան կտրել հանելու։ Իմա կը բերեն Մաթիլտան և կը պառկեցնեն սեղանի մը վրայ, ներա քով կը պառկեցնեն նաև Է-ՄՄան, միոյն գլուխը միւսին կուրծքին քով։ յետոյ Է-ՄՄայինն մարմնոյն այն կտորը որ պատրաստուած էր, կը դնեն Մաթիլտին գլխուն վերայ եւ կը կարեն։ Նոյն ատեն երկու քոյրերը պինդ կերպով իրար կը կապեն որպէս զի շարժելով չի բաժնուին իրարմէ և քաշեն հանեն մորթը աղջկան գլուխէն, և այս կերպով Է-ՄՄայի մորթին կտորը կ'սկսի պատուաստուիլ Մաթիլտի գլխուն որ թերևս առանց մազի պիտի մնայ, այլ անտարակոյս ազատ պիտի ըլլայ այլ և այլ անպատեհութիւններէ։ Սոյն գործողութիւն որ ամեն նշաններն ունի կ'ըսեն յաջողութեան՝ երբ կատարելապէս պակուի յաջողութեամբ, յայնժամ Է-ՄՄայի ձախ կողմէն դարձեալ նոյն չափ մորթ պիտի հանեն և իւր քրոջ գլխուն մնացեալ մասն ևս պիտի պատուաստեն։

Լսուած է կ'ըսեն շատ մայրեր որ յօժարակամ կը զոհեն իրենց անձեր՝ փրկելու համար իրենց սիրասուն զաւակներ, այլ առաջին անգամ է կը կարծուի որ քոյր մը կը զոհէ իւր ապայան իւր քոյրը փրկելու մտքիր մտիրելու համար։ Արդարեւ ամեն տեսակէտով չնաչխարհիկ ազնիւ մ'է Է-ՄՄայ։ եթէ չէ պարզ չատուածուհի մը։ Օրինակելի անձնուիրութեան կատարեալ տիպար մը, դերմարդկային էակ մըն է նէ։

Մ. Ե. ԹՕՓՉԱՆԷԼԵԱՆ

ԱՒԵՏԵՐՈՆԵԱՆ ԹԵՐԱԿՂԶՈՒ 1889 Թ. ՆԱՒԹՕՒԻՆ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հինգերորդ նաւթաարդիւնաբերների ժողովը պատուիրել էր ժողովի խորհրդին՝ հոգալ Աւետերոնեան թերակղզու նաւթային արդիւնաբերութեան դրութեան մասին միճակագրական տեղեկութիւններ հաւաքելու։

Խորհուրդը սկսեց կատարել իւր ստացած պատուէրը 1889 թ., և անցեալ տարուայ յուլիս ամսից հրատարակել ամեն ամիս տեղեկութիւններ նաւթային արդիւնահանութեան և նաւթահանքերի դրութեան մասին։ Ներկայումս նա հրատարակել է առաջին «Տեսութիւնը 1889 թ. Աւետերոնեան թերակղզու նաւթային արդիւնաբերական գործունէութեան մասին»։

Այս «Տեսութիւնից» երեւում է, որ անցեալ 1889 թ. Աւետերոնեան թերակղզում հում նաւթ է ձեռք բերուել 205.182.067 փութ, որից Բալախանում 186.342.358 փութ եւ Բիբի-Հէյբաթում 18.839.809 փութ։ Համեմատելով 1888 թուականի հետ, երբ, Կովկասի լեռնային մասի կառավարչապետի հաշուելով, ձեռք է բերուած ընդամենը 192.592.864 փ., անցեալ տարուայ արդիւնաբերութիւնն աւելի է 12.589.000 փութ։

Վերոյիշեալ թուից մեքենաներով դուրս է հանուել նաւթահորերից 162.649.867 փութ, իսկ չատրուանները տուել են 42.532.200 փ.։ Այս քանակութիւնից Բալախանի հանքերը տուել են 151.398.058 փ. մեքենաներով և 34.944.200 չատրուաններից, իսկ Բիբի Հէյբաթի հորերը տուել են՝ 11.251.809 փութ և չատրուանները՝ 7.588.000։

Ընդհանուր հանքատէրերի թիւը 1889 թ., որոնք նաւթ են հանել, Բալախանի-Սաբունչիում եղել է 57, իսկ Բիբի-Հէյբաթում 4։ Ընդամենը գործել են 278 հորեր, այսինքն 1888 թ.-ից 12 %-ով աւելի (1888 թուին գործել են ընդամենը 239 հորեր)։ Նաւթահորերի թիւը աւելացել է նաւթի գինը բարձրանալուց, որ ստիպել է հանքատէրերին ոչ միայն նոր հորեր փորել և հները խորացնել, այլեւ վաղուց անգործ մնացած հորերը հարստահարել։ Ամբողջ տարուայ ընթացքում նկատել է եղել նաւթային արդիւնաբերութեան աւելացնելու ձգտումը։ օրինակ 1889 թ. ընթացքում Բալախանի Սաբունչիում ընդամենը գործել է 261 հոր, իսկ ամսից ամիս նոցա թիւը աւելացել է, այնպէս որ յունվարին գործել է 152 հոր, իսկ նոյեմբերի 218 հոր։

Անցեալ 1889 թուականին փորուելիս են եղել 106 հորեր, խորացուելիս՝ 30, ուղղուելիս՝ 28, սրանցից փորուել վերջացրել են 44, խորացվել են 21, ուղղուել են 20։ Ընդհանրապէս 1889 թուականին, համեմատ 1888 թուականի, նաւթահանքերի թիւը աւելացել է 115 %։

Ահա իւրաքանչիւր ամիս 1889 թուականին որքան նաւթ է ձեռք բերուել.

Յունվարին	—12.453, հազար.
Փետրվարին	—12.263, հազար.
Մարտին	—15.271, հազար.
Ապրիլին	—14.482, հազար.
Մայիսին	—16.180, հազար.
Յունիսին	—18.221, հազար.
Յուլիսին	—20.432, հազար.
Օգոստոսին	—23.071, հազար.
Սեպտ.	—19.495, հազար.
Հոկտեմբեր	—17.494, հազար.
Նոյեմբերին	—18.688, հազար.
Դեկտեմբեր	—17.133, հազար.
Գումարն է	205.132.000։

Ամենաքիչը ուրեմն (12.263.116 փ.) ձեռք է բերուել փետրուարին, ամենաշատը (23.070.691 փ.) օգոստոսին։

Նաւթահորերի մեծամասնութիւնը օրական 500—1500 փութից աւելի չի տալիս, այսպէս 500—1000 փ. տուել է 52 հոր, իսկ օրական 1000—1500 փ.—51 հ.։ Մինչեւ 500 փութ տուել են 32 հոր, 1500—2000 փ.—29 հոր, 2000—2500 փ.—25 հ., 2500—3500 փութ — 23 հոր։ Օրական ամենաչատը 7—8 հազար փ. տուել են 6 հոր, 8—9 հազ.—4 հոր, 9—10 հազար փութ— 6 հոր 10—12½ հազար փ.—1 հատ։ Սորանից աւելին արդէն չատրուաններին են տալիս։ Ամենահարուստ չատրուանների թիւն է եղել 3, որոնք օրական տուել են միջին թուով 30—40½ հազար փութ։ Ամենաարդիւնաբեր հորերը գտնվում են «Այգիներ» և «Շեյթան-բազար» կոչված մասերում։

1889 թուականի հարստահարված նաւթահորերի միջին խորութիւնն է եղել Բալախանի — Սաբունչիում 89 սաժեն, Բիբի-Հէյբաթում 100.58 սաժեն, իսկ երկու տեղերը միասին վերցրած միջին թուով 89.7 սաժեն։

Հարստահարուող հորերի միջին խորութեան՝ 1888 թուականին համեմատ՝ 1880 թուականին քիչ աւելանալու պատճառն է նախ անգործ մնացած հորերի նորից հարստահարվիլը եւ երկրորդ չատ նոր հորերի փորման վերջանալը։ Անոնց խորութենում, Բալախանի—Սաբունչիի հորերը համեմատ Բիբի—Հէյբաթի հորերի միջին խորութեան աւելի լինելու պատճառն են Պ. Ռիչարի երկու հորերը, որոնցից մէկը հասնում է մինչեւ 130, միւսը մինչև 150 սաժ. խորութեան։ Եթէ տեղեկութիւններ ձեռք բերելով իւրաքանչիւր նաւթահորի արդիւնաբերութեան մասին, բոլոր 1889 թուականին հարստահարված հորերը դասաւորենք իրանց խորութեան համեմատ, պարզ երեւայ որ նաւթահորերի միջին արդիւնաբերութիւնը, նոյա խորութեան աւելանալով հանդերձ, ձգտումն ունէ աւելանալ եւ այն էլ ի հաշիւ չատ բաւականների, ինչպէս այդ երեւում է հետեւեալ հաշուից։

Հորերի խորութիւնը սաժեն	Հորերի թիւը	Ընդհանուր բերք	Մի հորի բերքը
22 մինչեւ 50	—29—	7.641.000—	263.484
50 » » 75	—54—	23.806.000—	440.851
75 » » 100	—70—	40.023.000—	571.757
100 » » 110	—37—	24.719.000—	668.081
110 » » 120	—28—	23.884.000—	853.000
120 » » 130	—23—	37.798.000—	1.643.386
130 » » 140	— 8—	7.050.000—	881.250
140 » » 150	— 9—	8.849.000—	983.222
150 » » 165	— 2—	628.000—	314.000
165 » » 167	— 1—	76.000—	76.000

Բալախանի—Սաբունչիից սեւ նաւթի դէպի գործարանները տեղափոխվելը առհասարակ աչքի է ընկել 1889 թուականին իւր առատութեամբ՝ համեմատ նախընթաց տարուայ։ Այսպէս, 1888 թուականին տեղափոխվել է գործարանները 157.048.413 փութ սեւ նաւթ։ Իսկ 1889 թ. 173.միլիոն 894465 փութ սեւ նաւթ։

Վերջին երկու տարուայ ընթացքում սեւ նաւթի թանգանալը, նոյնպէս եւ նախկին տարիներում նորա մեծ քանակութեամբ ի զուր կորչելը, մանաւանդ 1888 թուականին, ստիպեցին հանքատէրերին աւելի խնայողութեամբ վերաբերվել դէպի նաւթը եւ նորա համար չինել ապահով պահեստներ։ Ընդամենը ներկայանում Աֆշերոնեան թերակղզում կայ 250 պահեստ 34.292.650 փութի համար։

Ի վերջոյ, պէտք է նկատել, որ 1889 թուականին նաւթի տատանվող գները 1½—2½ ծանր նաւթի համար, և 2—3 կ. թեթեւ նաւթի համար, հոկտեմբեր ամսին հասան հանքերում 7 կոպէկի 1 փութին։ Այդ ամսին մինչեւ անգամ 7 կոպէկով դժուար էր նաւթ գնել մի ապահով ընկերութիւնից։ Նոյն իսկ լճերի նաւթը, որ 1889 թուականին՝ նախկին տարիների համեմատ՝ մեծ քանակութեամբ է դուրս հանուել, նոյն իսկ այդ նաւթի գինը բարձրացաւ 4½ կոպէկի մեւ քաղաքում յանձնելու պայմանով։ Տարուայ երկրորդ կիսին չատ ֆիրմաներ խոյս էին տալիս նաւթը երկար ժամանակով կանխիկ վաճառելուց։ Նաւթը ծախվում էր մի ամսով՝ իւրաքանչիւր անգամ նոր գին նշանակելու պայմանով։ (Աբ.-ֆան.)

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ե. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ի Դալաթիա, Մոմխանէ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Ե. Պ ՊՕՅԱՃԵԱՆ եւ Ս. ՎԻՐԱՆԷՍԵԱՆ ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Ե. Պ. Պոյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միեւնոյն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մոմխանէ, շոգենաւային Լլոյդ ընկերութեան գրասենեկաց դիմացը Ռուսաց Անտրէէվրոքի վանուց ներքև, թիւ 111, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ նպարեղէնք. ըմպելիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խավիար և Զինաստանի ու ռուսական Բաբոֆի անխարդախ թէյ։ 205

ՇՐՋԱՔԵՐԱԿԱՆ

Տպարան եւ Գրատուն

ԲԱՆԲԷՋՈՒ

Ն. Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զագմագճիլար Եօղուշու

Ցակարիան խան, Թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ բարեյիշատակ Հօրս՝ ձանիկ Արամեանի հանրաւոր Տպարանն՝ զոր ցարդ օտար ձեռքեր կը վարեին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմ։

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցներն ի գործ դրած եմ լիուլի գոհացնելու համար զանէն անոնք՝ որ բարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ։

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն, Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Ռուսերէն, Պոլսկարերէն եւայլ ամեն տեսակ գեղեցիկ տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն տեսակով։ Ինչպէս յառաջ ևս այսու ևս ամենամեծ խնամով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրքեր, ինչպէս նաեւ հարսանեկան Հրաւիրագիրներ, Այցեքարտներ, Նամակագրուիք, Մահագրոյժ եւայլն, եւն։

Տպարանս իրեն նշանաբան ընտրած է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջանութիւն եւ այն ամեն հանգամանքներ որ յատուկ էին ձանիկ Արամեան Տպագրատան։ Կը հրաւիրուին Պատ. Հեղինակք եւ Արդոյ Ազգայինք փորձով հաստատել մեր ըսածներն։

ՆԵՐՍԷՍ Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ՄԱՆՕԹ. — Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ եւ փութով կը կատարուին։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օրացոյց. — Օսմանեան Կայսրութիւն. — Աւագանի Կայսերական Պալատան. — Նախարարք. — Պաշտօնատարք մայրաքաղաքին. — Հրամանատարք. — Կուսակալք. — Ծով. Դեսպանք. — Դեսպանք եւ հիւպատոսք օտար տէրութեանց. — Հայազգի ասիճանաւորք. — Հայրապետութիւնք Հայոց. — Առաջնորդութիւնք եւ Վանքեր. — Ազգ. Կեդրոնական վարչութիւնք եւայլն. — Պատրիարքութիւն Երուսաղէմի. — Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ եւ այլն. — Թաղօրայք. — Բարեգործական եւ Կրթական հասատութիւնք. — Հողմէական Հայ հասարակութիւն. — Բողոքական Հայ հասարակութիւն. — Բժիշկք. — Քասպարանք. — Լրագիրք. — Երկաթուղիք. — Հեռագրութիւնք եւ Թղթատարութիւնք միջազգային եւ այլն. — Դրամք. — Հայազգի ասիճանաւորք Ռուսական տէրութեան. — Նոյն Պարսկական տէրութեան. եւն. եւն. — Ծանուցումք։

ԳԻՆ 3 ՂՐՇ.

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որանցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օգը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար։ գործատանս մէջ թէ արեւոց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՁԱՏՈՒՆ
ՆԻԳՕԼԱՔԻ ԱՆՏՐԻՕՄՖԷՆՕ
99, Ս-ԼՌ Պ-Յ-ԼԷ Թէ-ՀՏ-ԼԷ Պ-ՂԷ. 99
195 Կ. Պ-ԼԻ- 64—90

ԶՐՈՒԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Ազա ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս

Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պերճանք, հանգստութիւն և ժամանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄՈՆԻՍ

Ն-Ի-Կ-Ի-Ն Ա-Ր-Ա-Ի-Ն Բ-Ի-Ն Հ-Ա-Դ-Ա-Ն-Ա-Ց

ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒԵ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

Նկարչականութիւն—Կախանկար—Արծաթամարդ
Վարսայարդար—Մասամ—Լանգարդ
Չինավարութիւն Աչաց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒՒՆՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒՒՆ

Անաբիանութիւն, Խոգեր, Ջլախտութիւն, Անկարողութիւն, Աղեամայրութիւն, Սաստիկ հիւանդութիւնք, եւն. եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի	4 ղրշ.	Ա կարգի 6 ղրշ.
ՏԱՐՁ ՏՈՒԵ	Բ »	3 »	Ա » 5 »
ՏԱՐ Ջ.Ի Տ.ՈՒԵ	Բ »	5 »	Ա » 7 »

Դեղերով լոգարաններու համար գիները կը զանազանուին դոզին գնդն համաձայն.

Բաժանորդագրութեաս համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար
մասնաւոր պայմանք 35

ՍԻՐՈՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՒ ՊԱՏԱՆԵԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏԿԵՆԵՐԱԶԱՐԴ

Թարգմանեց Ա. ԵՏՅՈՒ Թ. ԿԷԶԻՒՐԵԱՆ

(ԱՅՍԱՊԷՍ ՊԱՂԱՏԻՆ ՆՈՒՐԻՐԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Մանկական զուարթ և հրաճարակ գէշ պատմութիւններ, գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած. Իր գրպանին մէջ մէկ միտ սակաւ ունենալու միջոցն և ալ ազնիւ սեռագիտական խրատներ. ընծայ խորհրդածութիւններ խնդալու համար նորը կասակներ. եւն եւն եւն.

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քով ի գին 100 փարա։ 376

Շատ առնողներու համար մասնաւոր զեղչ, որդ համար դիմել Սուէզի Պօղոս աղայի խանութին ի Պաղչէ Գարու։ 1—5

Տ. ՍԱՖՐԷՑ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Սկզբունք Առողջաբանութեան

Թ-ՐԷՖՈՒՆԷՑ

ԱՋԱԶՈՒՐԿ ԹԱԴԷՈՍ ԿԷԶԻՒՐԵԱՆ

Այն գործ՝ որ ընտիր և պարզասոս աշխարհաբարի թարգմանուած, բառարարի մը յաւելեալ ծաւալ ճոխացած, ի լոյս կ'ընծայի, գիտութեան արդի յառաջդիմական սկզբանց համաձայն, և ընտանեկան խնամակցութեան պարզ ոճով մը՝ կենաց ընութիւնը կը սահմանէ, Դարա երկրագնդոյս վրայ ծագումը ու յառաջդիմութիւնը կը մեկնէ, Դարա անվիճար պահպանման և երկարաձգման հարկաւոր միջոցները կը խնամէ և խոհեմաբար պատճառները կը նշանակէ, և որ առաւելն է բարոյականն առողջ, երկայն և երջանիկ կենաց մի անհրաժեշտ տարը լինելը կ'ապացուցանէ. ուստի և ամենայն իրաւամբ կրնայ և արժանի իսկ է ամէն դասու, վիճակի, հասակի և սեռի անհասկց ձեռք անխորտ տրուիլ յերեխերցումն։

Դասս իրրեւ միակ ապրուստի միջոց համակերտելի թարգմանչին՝ կը յանձնարարուի երկս ամէն կարգի ազգայնոց որպէս զի մէկ մէկ օրինակ ունենան իրրեւ կենաց ճշմարիտ ուղղագոյն և մեծապէս օգտին։

Կը վաճառուի ամէն հայ գրավա

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՎ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՑԹ 1889 ՏԱՐԻՈՑ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԻՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՑԹ 1889 ՏԱՐԻՈՑ 989,400

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր դնով, և իրենց ցոյց տուած բարեական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փասնին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամադրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Գ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԳԱԼԻԱՆՍ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Գուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՔԱՋՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

GRANDE GRILE — Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խըբու�ն, նիրքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար եւայլն։

HOPITAL — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELÉSTINS — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիաբէտ), սպիտակուց-միզական (Ալբիմինուրի)։

HAUTERIVE — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց-միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քաքսիլին վրայ։

Պոլսոյ ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ 596

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երեքեւկուքիւնք

Օր	Գեկտ.	Ժ. Ր.	Երթ-ելք • Տեղը Շրջենաւ
Բշ.	3 15	Եր.	Օռէսա
Գշ.	4 16	5 Եր.	Ակերմանգիա
Դշ.	5 17	10 Առ.	Պասարաբիա
Դշ.	5 17	10 Առ.	Սեվաստոպոլ
Եշ.	6 18	2 Եր.	Օռէսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրչէ Գարու։ 26

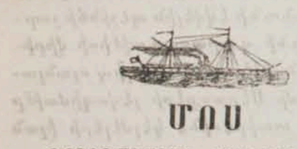

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մինգրելիոն դէպ Բոմբայ շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանգարու	4200	Միզիզիպի	3000
Ֆէրա	4000	Սոպրիս	3000
Օսմանլի	4000	Ներբիտ	3000
Սէասոդրա	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լոգիս	800
Մանգալա	3250	Սիմլա	800
Արիմանիս	3250	Սէռիլ	700

Օսմանլը չոգենաւն, նաւապետ Օհէկին, ամսոյս դէպի 28ին Լիվերբուլէն ասա կ'ըսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՀԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
36 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերբուլ.

ՔԻՈՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ոբ։ Ամբ. Երկ. Ամբ. կը բռնէ Լիվերբուլ և Արեւելեան Դէպ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գանատա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոմիրիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաւարիա	5587	Ադրիա	2393
Սկիթիանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սկիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալէքսը	2143	Թրինիտատ	899
Գիլատ	1876	Մորգոգ	1855
Շերպուրկ	1614		

Aleppo *չոգենաւը, Լիվերբուլէ ասա կ'սպասուի ամսոյս դէպ ի 18։*

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ էջենտպորտ
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիրչիք Հալիլ փաշա խան,
39 Ղալաթիա

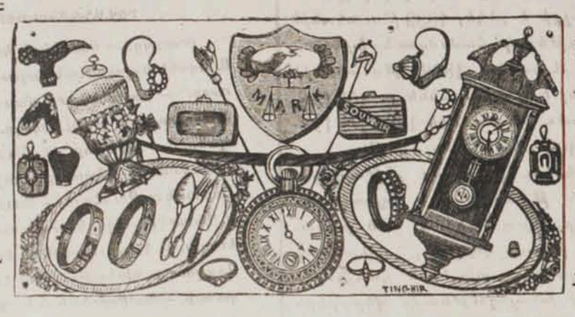

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ԴԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՐԳ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45

Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՆ ՎԵՐԻ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԷ

Պատի, Դրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՂԱՐԵՂԷՆԷ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մէջերն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գիտնեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպայի լաւագոյն գործարաններէն բերուած են և որոց ճաշակը, քրանթը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն հաւատարար հաճոյտ գիտն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԳԻՏ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մեծադի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռոք քուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՄԱԴԱՄ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԱՀ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ՄԱԶ. ԾԱՐԳԱՐՈՒՄ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ներմակ ընկած մազերուն գոյն, փայլնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Վախու թեփը շուտ մը անհետանալի կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց ծերութագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Դերկ չէ, և ամենևին զեան մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլորը կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր փէլլէն Ա. Ն. Ալլէնի։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). *Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եորք։ Կրկնամառուի ամէն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղեցի դեղագործներու քով։*

Մեծագանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը եէնի ճամի փողոց թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քարտերըմ Խոմսն Քարուանսարայի քով։

Փոքրագանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց թիւ 433, Իպիտօռի անուշահոտութեանց վաճառատունը։

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

852

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յեռ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս էլիքսիր, շոգոյի հոգի չունի, դեղ գինոյ-ռիթոմը կ'սառնուի կիներէն և հանդիսներէն

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

ԿԵՂՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԴԱՆՆԻՆ ԵՒ ԺՈՐՍԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԱՍՈՂ ՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿԱՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՐԻՆ ՏՈՓԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ — *Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը* ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ *է որ մինչեւ յարդ գտնուած է, կատարելապէս բաւական է համար ուղղի հիւանդութիւններն, անգամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առանական կարողութեան վատնումներ, եւ առանական ոյժերու կորուստներ յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարումներ։*

Կը բաւէ գործարարութիւնը, ջղային եւ որոնի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապաւորմը։ կը կասեցուցնէ կենսական ոյժերու ա և է կորուստ որ յառաջ եկած է ա եւ է պատճառէ։

Ջղային ակարութեան եւ սառը հեռուանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մեծագոյն է։ Մեկնաբանութեան զգացումներն եւ արտայայտիչը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՓԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ ՖՈՍՖՈՐԻՆԸ *ջղային հիւծ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մեծանալով կենսական եւ լեկտրական տարրը, փոփոխն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Լաւանական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամրոցի գրաւեան մէջ, մարմնոյն եւ մարքին տալով հաւաքկա եւ առատ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարականութիւնները կատարել վատնումներ եւ գոհանալ կութեամբ։ Աճորժամանակ է, կը զատ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն ժ գտնուոյ ուղեղին, ջղային գրգռեան եւ մկանաց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը սեռնուի գոր ծածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրգռեան եւ մասնաւորապէս գոյն մը կ'առնու, մարքը այժ կ'առանան։*

Զգուշացէք սուր նմանութիւններ։ Ֆոսֆորի Լալուրի մարմիս Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեծ դիրքերուն մէջ որպ բրիտանական կառավարութեան գրասէր կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England *բան փարագրուած։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած յաջողութիւնն վատնումներ եւ ինքնակար կեղծիք։*

Մեծագանակ եւ փոքրագանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Արաբիոյ ներկայացուցչին քով։

601 Մ. ԷՍՄԱՒՈՒՆ ԳԱՊՈՒԱՆԱՆ

Ընդհանուր Ընդհանուր մեծագոյն Վարիատ պահանջոցին քով, կայարան թարամուտ ...ի, 95 եւ 97.

ԾՈԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՁԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԸ ԲԼՏՐԻԷԼԻ ԼԷՔՍԷ Ազգ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուած միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԼՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳԻԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱԶԱՐ-ԳԱՓՈՒ, ՋԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այդ վաճառատուն, որ առ ինքն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հաշակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ձաւալեալ բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազիւ ու գերբնաբեր թէյեր, ինչպէս նաեւ պալ և պալ մանուութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (քանայիներուն հանելու), որք փարիզ վերջի ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգ մրցանակի եւ գեղարուեստական Ոսկի հրաշակերտեր կրնան համարուիլ ի միջի այլոց մեր արդէն յանախորդաց իւր ազատդի նուէր ծառայելու գերապատուաշնորհ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատուի ընող ամէն կարգի անձինք անհնարապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամանութենէն ինչպէս նաեւ ձեռնուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակայարմար ընտրութիւններէն։ 199

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Ցոքթոր Ալէրի ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զանազանեցաց, է գաւառնոյսմ և ազգու կարգուելիս ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաճանուտ վայրերու ջերմտ կլիմայի վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ոյժդ յայտնութիւնն երբէ խաւարեալ է նորա անհամար արդեանցը ոյժդ ի տուութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումնդ յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր ու վընասաբերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և ան գոյ, և արեան թունաւորումն։ որոց սա անուանեալ տրուած է ջերմն և տարուբա, թոգուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհանեալ ջերմն մանդ ու հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաճանուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ապանեներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով կորս մարդիկ կը ծծեն ընչաւանութեամբ։

Ալէրի ջերմի ու տենդից գեղը կը ըլլի պղտնաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գոր ծածանութիւնն ստուգապէս անվնասագ և անվնաս և օգտաւոր ոյժդ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախսի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Կալաթիա և Պոլսոյ։ 26

Արտադրող Ս. ՏԱՄՍՅԱՆ

ՑՈՒՑԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐՈՒՑԷՆ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Նոյեմբեր 24 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչեւ ցնոր տեսրինութիւն

Բոցի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղերքէն կամուրջ Լենոյ շրջենաւոց երթեւեկութիւնք։ Թ.

2 10 Եէնիմ. Մէզոպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Պաճէնա Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ամենաւոր գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37
2 45 Եէնիմ. Մէզոպ. Պէյոլիք. Թարպ. Եէնիքէյ Միրկ. Ր. Հիսար (Ամենաւոր գիւղի շոգ. ին հետպիտի հաղորդակցի) 39
3 15 Ր. Ա. Գավագ Մէզոպ. Պէյոլ. Թարպ. Պէյոգլ անկիր Գանտիր. Պէյլիք. [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը 3ին վանիք. Զէնկ Պէյլ. Գզկ Պէյլիք] 21
3 30 Եէնիմ. Մէզոպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Պաճէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք [Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյլիք 17
4 45 Եէնիմ. Մէզոպ. Պէյոլիք. Թարպ. Եէնիք. Պաճէնա Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյլիք 33
6 — Եէնիմ Մէզոպ. Պէյոլիք. Թարպ Եէնիք. Պաճէնա Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք Աբեվ. Գուրշ Օրթաք. Պէյլիք. 23
7 — Եէնիմ. Մէզոպ. Պէյոլիք. Թարպ. Պէյոգլ Բաշտ. Եէնիք. Միրկ. Գանդրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Աբեվ. Զէնկէլ. Պէյլէր Օրթաք. Գուզ. Պէյլիք. Իսակ. 2
8 5 Ա. Կր. Գավագ Եէնիմ Մէզոպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Պաճէնիա Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Աբեվ. Գուրշ. Օրթ. Պէյլիք. 21
10 — Մէզոպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Աբեվ. Օրթաք. Պէյ. 32

Եէնիքէյ-ին կամուրջ էջնոց շրջենաւոց

2 5 Եէնիք. Միրկեան Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Աբեվ. (Զէյկ-Զակ շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

Ալանվանքէնին կամուրջ էջնոց շրջենաւոց

2 10 Պէպէք Աբեվ. Գուրշ. Օրթաք. Պէյլիք. 28
2 30 Ամենաւորգիւղին ուզղակի կամուրջ 22
2 35 Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյլիք. 2
3 — Ր Հիսար Պէպէք Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյլիք. 19
3 40 Պէպէք Աբեվ. Գուրշ. Օրթաք. Պէյլիք. Գաղ. 28
4 30 Պէպէք Աբեվ. Գուր. Օրթաք. Պէյ. Գաղ. (Բոցի ուրբաթէ) 32
5 — Պէպէք Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյլիք. (բոցի ուրբաթէ) 19
5 40 Պէպէք Աբեվ. Գուր. Օրթ. Պէյ. 33
10 10 Մերկեան Զէնկէլ. ուզղ. կամրջ 37
11 10 Պէպէքէն ուզղ. կամուրջ (բոցի ուր. է) 2

Ամենաւոր եղեքէն կամուրջ էջնոց շրջենաւոց

2 15 Գուզ. Իսակ. (բոցի ուրբաթէ) 6
2 15 Պէյոգլ Բաշտ. Զուզ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդի.) (Ուրբաթերը 2 30ին Վանդ. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.) 23
2 15 Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլիր. Գուզ. 33
3 — Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլիր. Գուզ. Պէյլիք. [ուրբաթերը 3 15ին] 32
3 50 Պէյոգլ Բաշտ. Զուզուզ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէյլիք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի) [Ուրբաթերը 3 40ին Վանիք. Զէնկ. Պէ ll. Գուզկ. Պէյլիքի աշ 21
4 — Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլիր. Գուզ. Պէյլիք. (Բոցի ուրբաթէ) 22
4 45 Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլիրպ. Գուզկ. Իսակիտ. (Բոցի ուրբաթէ) 39
5 10 Պէյոգլ Բաշտ. Զուզ. Գանդրճ Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլիր. Գուզկ. Պէյլիկ. 37
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Աբեվ. Զէնկ. Պէ ll. Օրթ. Գուզկ. Պէյլիք. Իսակ. 22
9 — Պէյ. Թարպ. Պէյգ. Բաշտ. Զուզ. Գանդրճ Ա. Հիսար Գանտիր. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսակ. 28
10 30 Պէյոգէն ուզ. կամ. (բոցի ուր. է) 19
11 — Գզկեանք. են ուզ. կամրջ. (բոցի ուր. է) 22
10 30 Պէյլէր գէյլեն ուզղակի կամուրջ ուրբաթերը 11ին Գանտիլի 23

(Բոցի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղեքէն կամուրջ էջնոց Երթեւեկութիւն։

3 — Պէյլիք. Օրթաք. Գուր. Աբեվ. Գուր. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մէզոպ. Եէնիմ. 33
3 45 Գանտիր. Իսակ. Պէյլիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Աբեվ. Գանտիր. Ա. և Ր. Հիսար Գանտիրճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշտ. Պէյ. Թարպ. Պէյ. Մէզ. Եէնիմանայլէ 2
4 15 Պէյլիք. Օրթ. Գրզ. Աբեվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ Մարեանա Եէնիք. Թարպ. Պէյոգ. Մէզոզ. Եէնիմ. 23
5 15 Իսակ. Պէյլիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Աբեվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Զուզաք. Միրկ. 22
6 — Գանտիր. Պէյլիք. Օրթաք. Գուրուշ. Աբեվ. Պէպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյոգ Թարպ. Պէյլիքա. Մէզոր. Եէնիմ. և Գավագներ 21
7 — Գեյլիք. Իսակ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Աբեվ. Գանտիր. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանդ. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիք. 28
8 30 Պէյլիք. Օրթ. Աբեվ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մէզոր. Պէյ. 32
9 20 Պէյլիք. Օրթաք Գուրշ Աբեվ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. 37
10 5 Պէյլիք. Օրթ. Գուր. Աբեվ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մէզոզ. Գավագներ (ուրբ. Ներբ 10 վրին. նոքա) 39
10 45 Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Աբեվ. Եէնիք. Թարպ. Պէյոիլքաբէրէ. Մէզոր. Եէնիմ (ուրբաթերը չկան) 21
11 20 Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մէզոզ. Եէնիմ. [ուրբաթերը Պոյաճ.գիւղ] 37
11 35 Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ոթեն. Եէնիք. 22

Կամուրջին Ամենաւոր Երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

3 — Ուզղակի Ր. Հիսար 28
4 — Ուզղակի Պէպէք 32
4 30 Ուզղակի Պէպէք (Բոցի ուրբաթէ) 19
10 30 Պէյլիք. Օրթ. Գուրուշ. Աբեվ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը չի կայ) 2
11 15 Գաղ. Պէյլիք. Օրթ. Գուր. Աբեվ. Պէպէք Ր. Հիսար. Պոյաճը. 28
11 45 Պէյլիք. Օրթ. Գուրուշ. Աբեվ. Պէպէք 19
12 — Պէյլիք. Օրթ. Գուր. Աբեվ. 2

Կամուրջին Ամենաւոր եղեքէ երթեւեկող շրջենաւոց ժամերը

3 15 Ուզղակի Զէնկ. Գանդ. (Բոցի ուրբաթէ) 28
3 40 Իսակ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզաք. Բաշտ. Պէյգ. 37
4 10 Ուզղակի Գանտիլի (բոցի ուրբաթէ) 39
9 15 Պէյլիք. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Գանտիր Ա. Հիսար Գանտիր Բաշտ. Պէյոգզ (բոցի ուրբաթէ) 19
10 — Պէյլիք. Գուզկ. Պէյլէր. (Պէյոգզի շոգ. ին հետ պիտի հաղ. ուրբաթերը Զէնկ. Գանտիլի) 23
10 30 Պէյլ. Զէնկ. Գանտիր. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզ. Պէյլ. Գանտ. Պէյոգ. Թարպ. Պէյլիք. 17
10 40 Իսակ. Գուզ. (Բոցի ուրբաթէ) 22
11 — Գանտիրճ. Գուզկեան. Պէյլէր. Զէնկէլ. Գանտ. Պէյլիք (Ուրբաթ օրերը Իսակ. Գանտիլի Պէյոգզի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտիրճ. Զուզ. Բաշտ. Պէյոգզ (ուրբաթ. Գուզկ.) 28
11 45 Գաղաթ. Գուզ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. 22
12 — Իսակ. Գուզ. (Բոցի ուր. և շաբաթէ 6

Երեկոները կամուրջէն 9·15ին և 8·30ին, և ժամ 10ին Մերկոզոյուրենուն եղող շրջենաւերուն մէջ բնա չպիտի ընդունուին։ Պէյոգզէն 10 30ին և ժամ 10·40ին կամուրջէն Իսակիւսար գացող շրջենաւը բնա չպիտի ընդունի։

Փոխարկելից օգտերուն Մերկոզոյուրենու և Ր. Գանգ. շրջենաւ չպիտի հանգիստի։

ԻՄԱԿԻԻՍԱՐԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՆԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	— —	— —	6 25 Պէյլիք
— —	7 5	— —	7 5
— —	8 — Պէյլիք	— —	8 15 Պէյլիք
— —	8 20 Վ. ասի	— —	9 5
2 20	9 —	2 50	9 50
3 —	9 30	3 20 Պէյլիք	10 10 Պէյլիք
3 30	10 — Ֆէրդ	3 40 Վ. ասի	10 30 Ֆէրդ
3 45 Ֆէրդ	10 20 Պէյլիք	3 50	10 40 Գգ
4 —	10 50	4 30 Ֆէրդ	11 —
4 30	11 — Գուզկ	4 20 Պէյլիք	11 20 Ֆէրդ
5 —	11 10 Ֆէրդ	5 —	11 20
5 20 Վ. ասի	11 20	5 15 Վ. ասի	11 50
5 30 Ֆէրդ	11 40	5 30 Պէյլ.	12 — Գզ. *
5 45	12 5	6 15 Ֆէրդ	12 5
6 15	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՍՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	— —	— —	— —
— —	7 —	— —	— —
— —	8 — Պէյլիք	— —	7 5
— —	** 8 20 Վ. ասի	— —	8 15 Պէյլիք
— —	9 — Պէյլիք	— —	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	10 — Ֆէրդ	3 15 Պէյլիք	10 10 Պէյլիք
3 45 Ֆէրդ	10 10 Պէյլիք	4 40 Ֆէրդ	10 30 Ֆէրդ
4 —	10 40	4 20	10 40
4 45	11 10 Ֆէրդ	5 15 Վ. ասի	11 20 Ֆէրդ
5 20	11 10	5 25 Պէյլիք	11 20
5 30 Ֆէրդ	11 40	6 15 Ֆէրդ	11 40
6 —	12 5	6 15 Պէյլիք	12 5

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթի շաբաթի եւ ասն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

** Բոցի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԼԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

3 30 Հարեմէն Պայազիտ (բոցի կիրակիէ)
4 45 » » (բոցի ուրբաթէ)
10 40 » » (բոցի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին
3 10 Կամուրջէն Հարեմ Պայազիտ (բոցի կիր.)
4 15 Կամու